Latvijas ekonomikas aktualitātes un izaicinājumi

Linda Oliņa
Latvijas Bankas ekonomiste

2026. gada 5. novembris

LATVIJAS BANKA
EIROSISTĒMA

www.unsplash.com

Galvenās ziņas:

Latvijas ekonomika atkopjas, taču ārējā vide saglabājas nenoteikta.

Kreditēšana un investīciju iespējas uzlabojas, bet izmaksu un darbaspēka izaicinājumi nepazūd.

Ilgtermiņa izaugsmei izšķiroša būs produktivitāte un konkurētspēja.

Eirozonas ekonomika: labākas izaugsmes izredzes, bet lēnāka inflācijas mazināšanās

0.9%

IKP izaugsme 2026. gadā

↑ **Prognoze uzlabota**

Ekonomiku balsta patēriņš, nodarbinātība un investīcijas.

2027	2028
1.4%	1.5%

3.0%

Inflācija 2026. gadā

↑ **Prognoze paaugstināta**

Enerģijas cenu kāpums kavē inflācijas atgriešanos pie 2%.

2027	2028
2.5%	2.1%

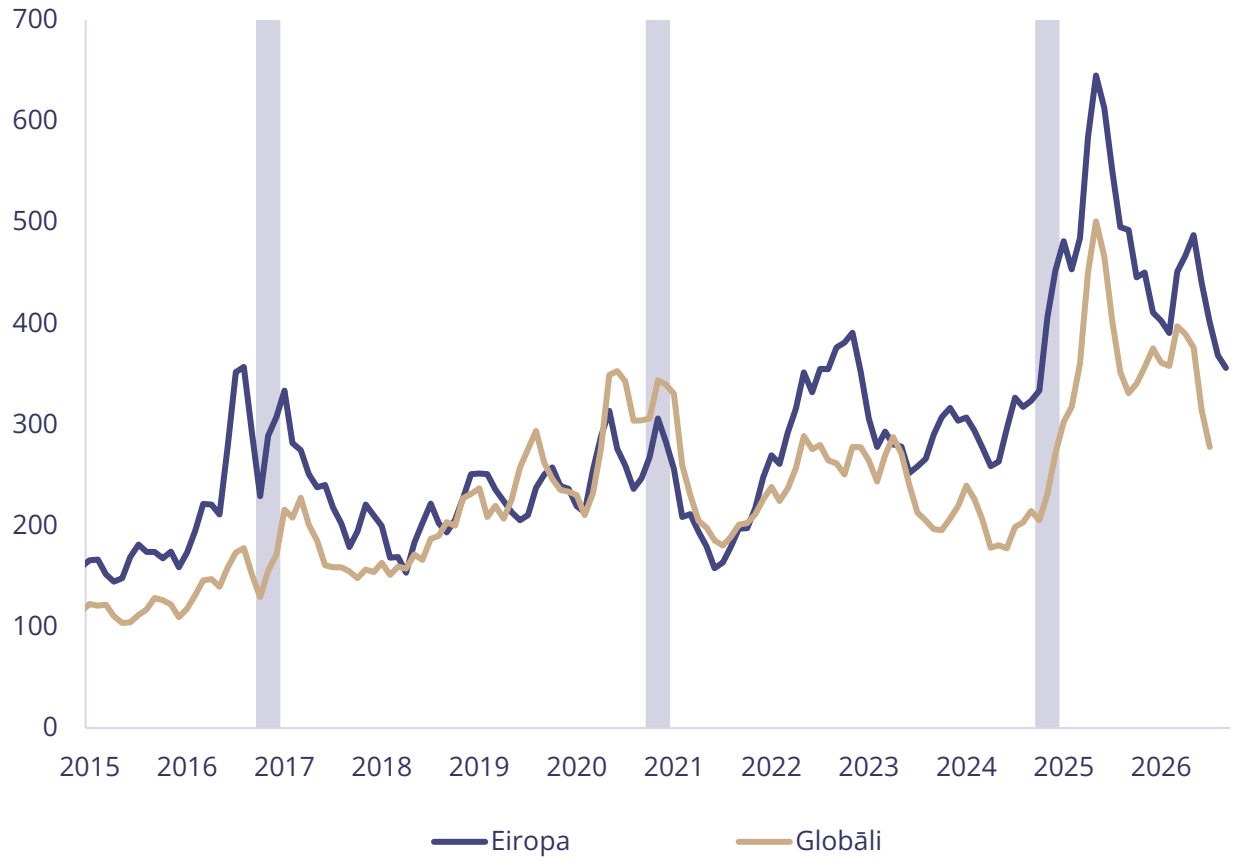
Avots: Eiropas Centrālās bankas 2026. gada septembra prognozes.

Ekonomikas politikas nenoteiktības līmenis pēdējā laikā ir mazinājies, bet saglabājas augstā līmenī

Globālais un Eiropas ekonomikas politikas nenoteiktības indekss
(3 mēnešu slīdoši vidējais; punkti)

Galvenie faktori:

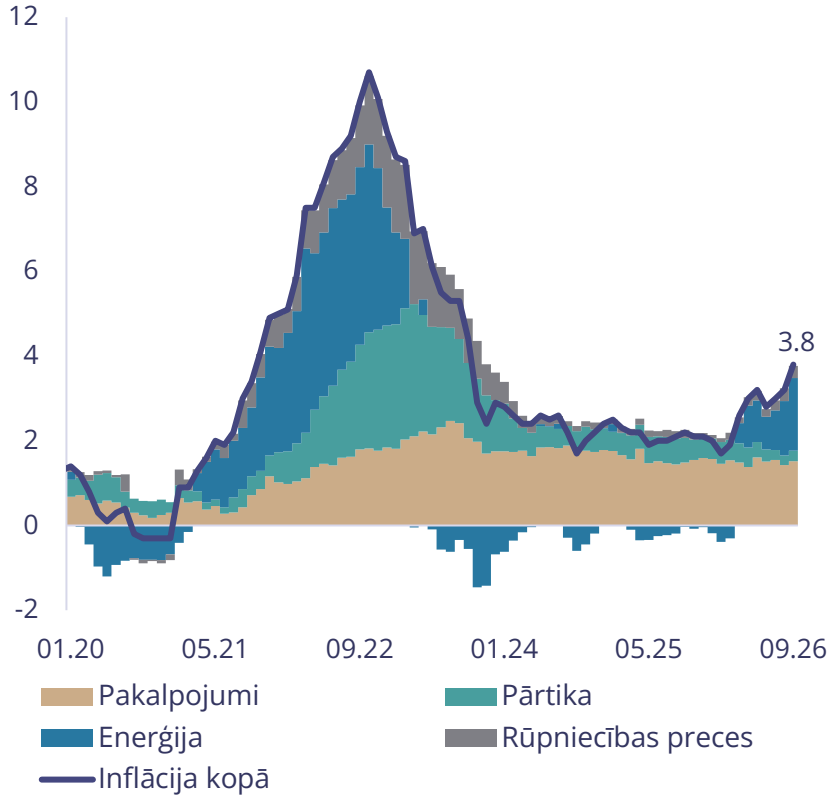
- Krievijas izraisītais karš Ukrainā;
- ASV un Irānas karš;
- Globālā tirdzniecības politika.

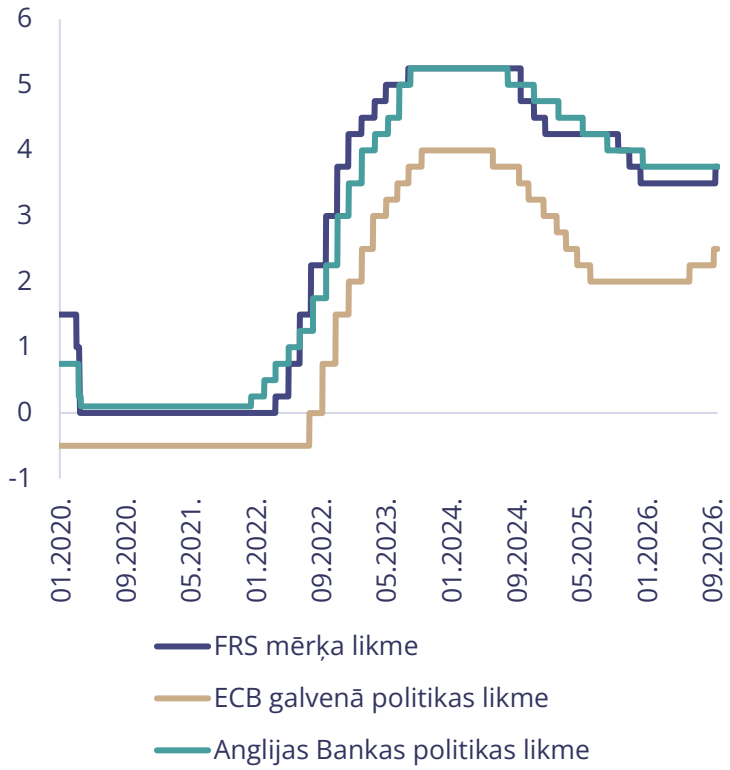
Avots: Economic Policy Uncertainty Project; Davis, S., 2016. "An Index of Global Economic Policy Uncertainty," Macroeconomic Review.

Inflācija eirozonā pēc stabilitātes perioda ir pakāpusies; vadošās centrālās bankas uzsāk/apsver bāzes procentu likmju palielināšanu

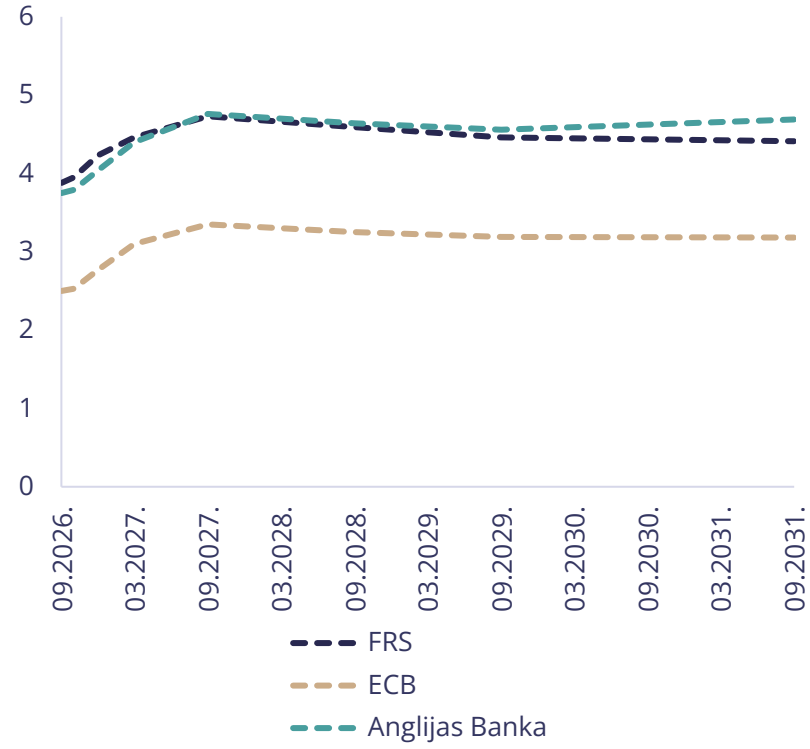
Eirozonas gada inflācija un komponenšu devums (% un pp)

Vadošo centrālo banku galvenās politikas likmes (%)...

...un finanšu instrumentos iecenotās to likmju gaidas* (%)

* Dati uz 23.09.2026

Avots: Eurostat, Bloomberg.

Latvijā

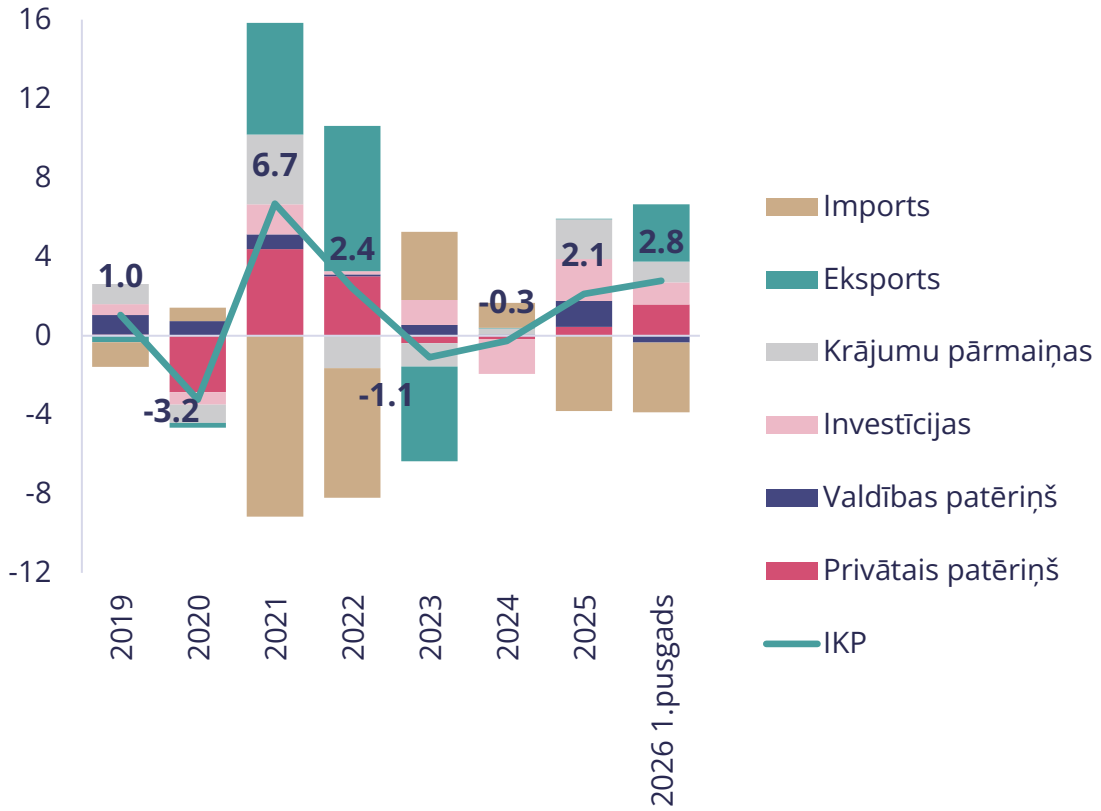

www.unsplash.com

Latvijas ekonomika demonstrē noturību – izaugsme paātrinās, neraugoties uz nelabvēlīgo ārējo vidi, un tās balsts kļūst arvien daudzveidīgāks

- **IKP izaugsme** atgūst tempu;
- **Eksports un apstrādes rūpniecība** pārsteidz ar noturību;
- **Investīcijas** kļuvušas par būtisku izaugsmes virzītāju;
- **Privātais patēriņš** pakāpeniski atdzīvojas;
- **Izaugsmes perspektīvas** ir pozitīvas, taču trauslas.

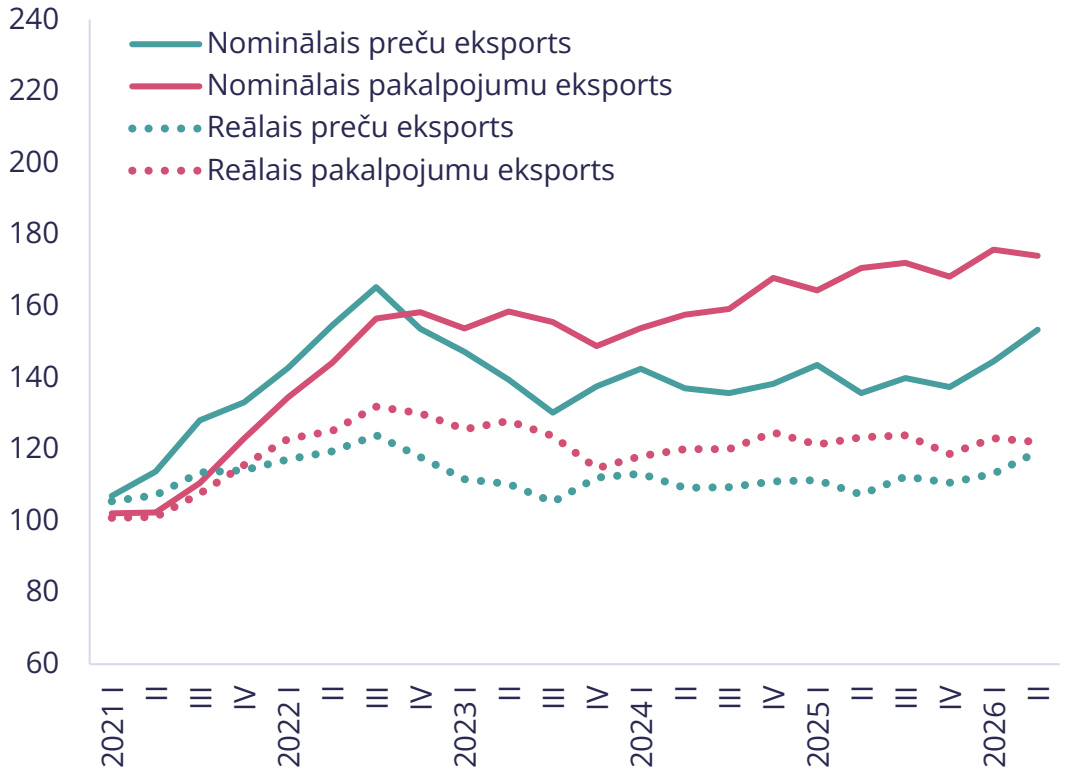
IKP (gada pārmaiņas; %) **un izlietojuma komponentes** (devums; procentu punkti)

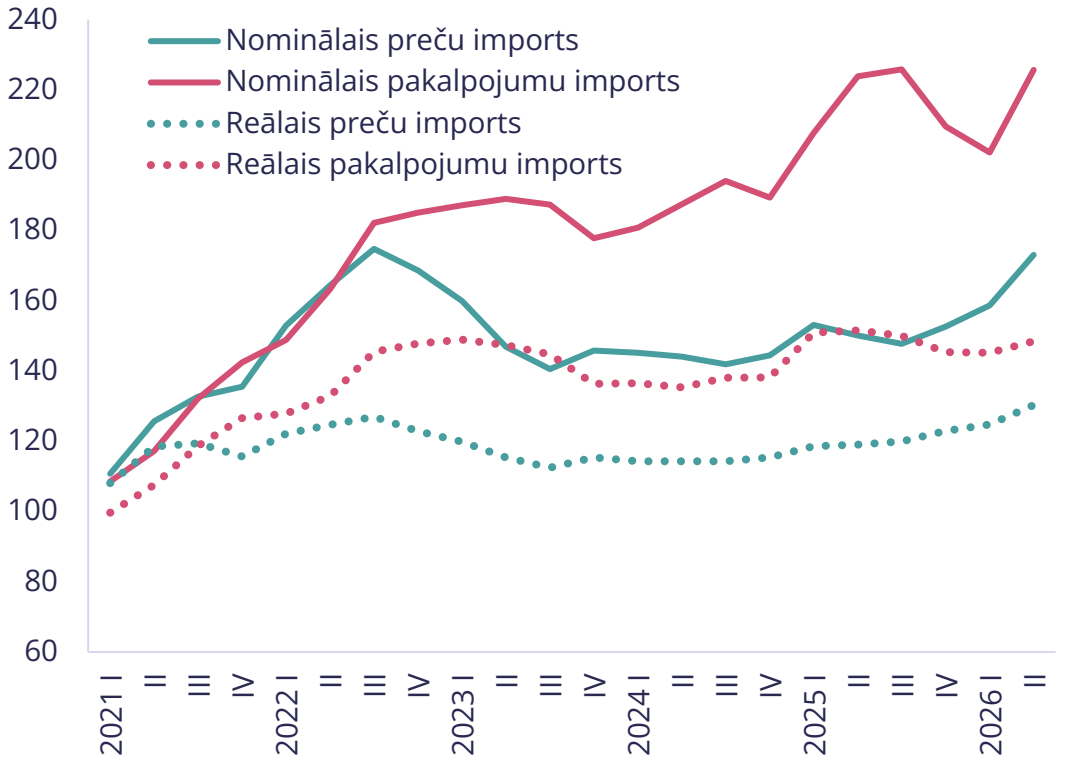
Avots: Centrālā statistikas pārvalde, Latvijas Bankas aprēķini.

Latvijas eksports demonstrē salīdzinoši labu noturību

Preču un pakalpojumu eksports (2020 = 100; s.i.)

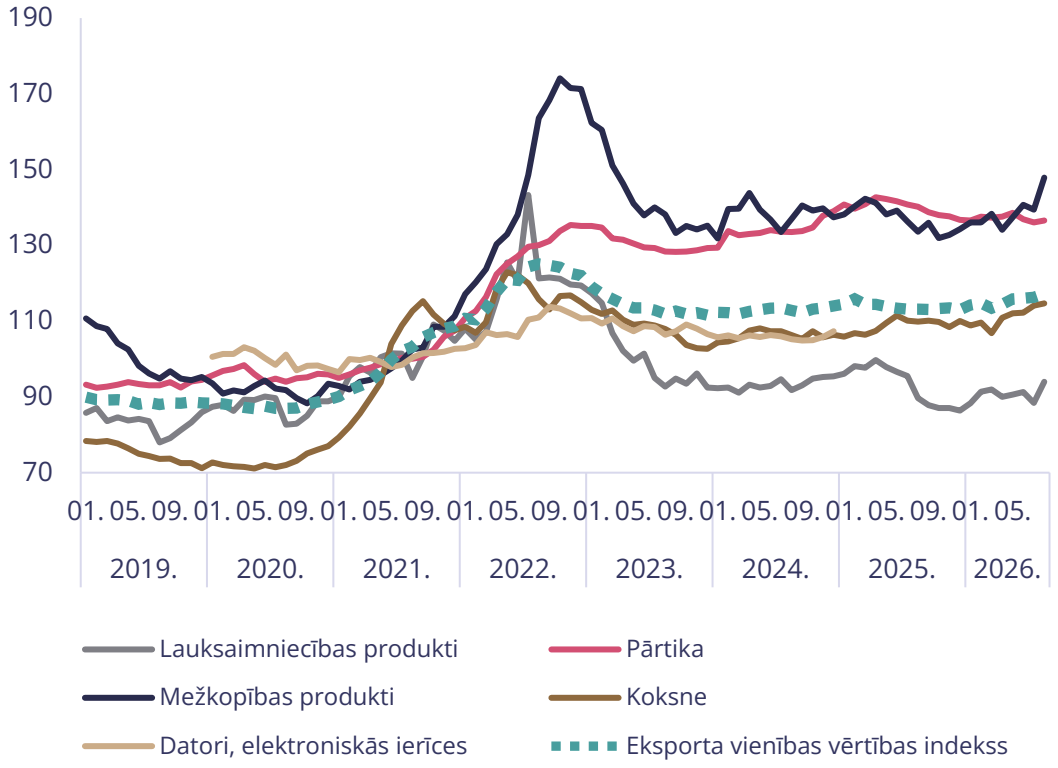
Preču un pakalpojumu imports (2020 = 100; s.i.)

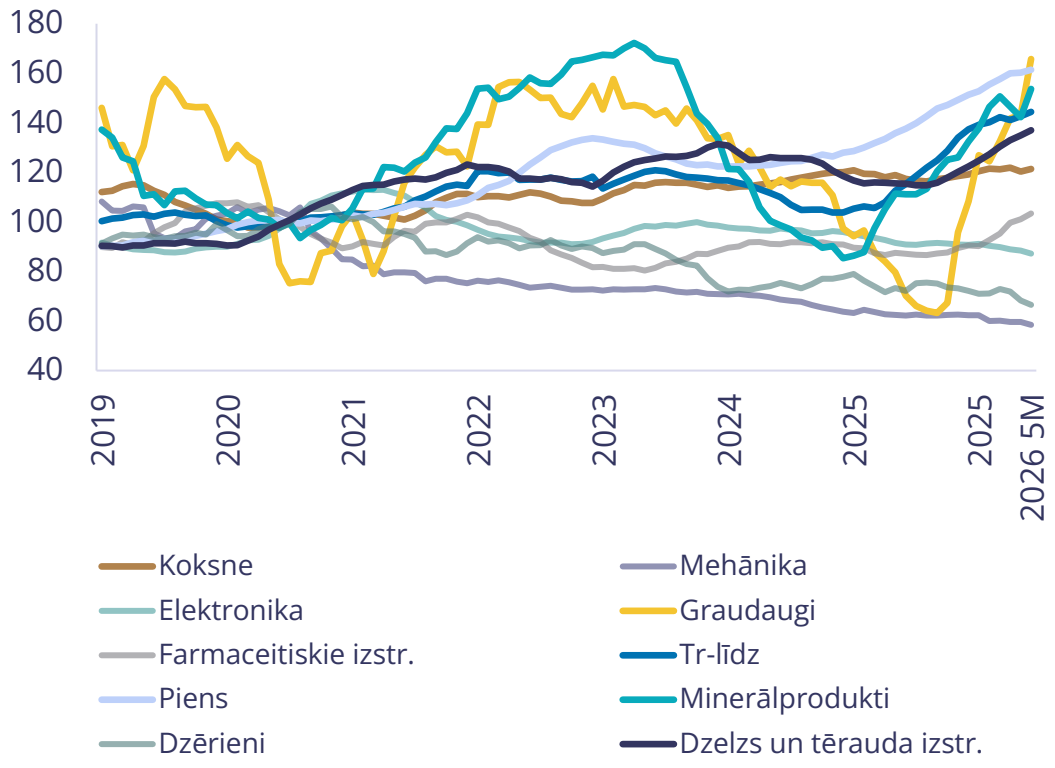
Avots: Centrālā statistikas pārvalde.

Strauji aug tirgus daļas graudaugiem un minerālproduktiem, savukārt transportlīdzekļiem un mehāniskām ierīcēm turpinās mērens pieaugums

Nozīmīgāko eksporta produktu cenas (2021 = 100)

Eksporta tirgus daļa preču grupu pasaules importā (2019=100)

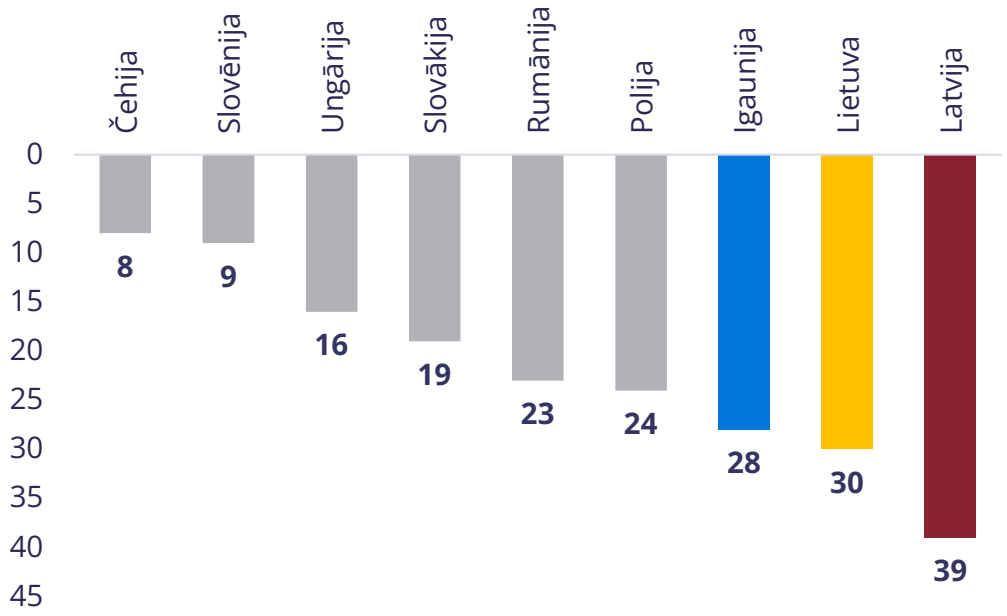

Avots: Centrālā statistikas pārvalde, Eurostat, Latvijas Bankas aprēķini.

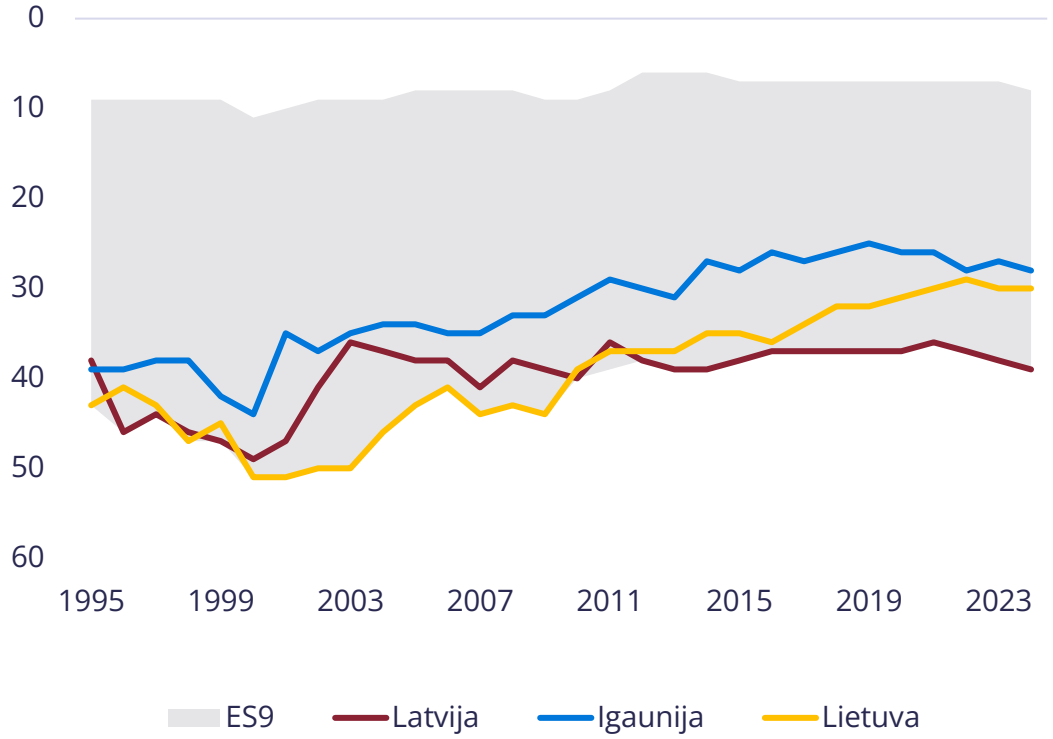
Preču eksporta sarežģītībā esam pēdējā vietā ES kaimiņvalstu grupā

Preču eksporta sarežģītība

ES9 valstu rangs pasaules mērogā (2024. gadā)

ES9 valstu rangs pasaules mērogā (1995.–2024. gadā)

Pelēkais laukums atspoguļo ES9 valstu (Latvija + ES8) minimālo un maksimālo vērtību.
ES8 valstis ir Lietuva, Igaunija, Polija, Čehija, Ungārija, Rumānija, Slovākija un Slovēnija.
Ekonomikas sarežģītības indekss pamatojas uz HS92 produktu klasifikāciju.

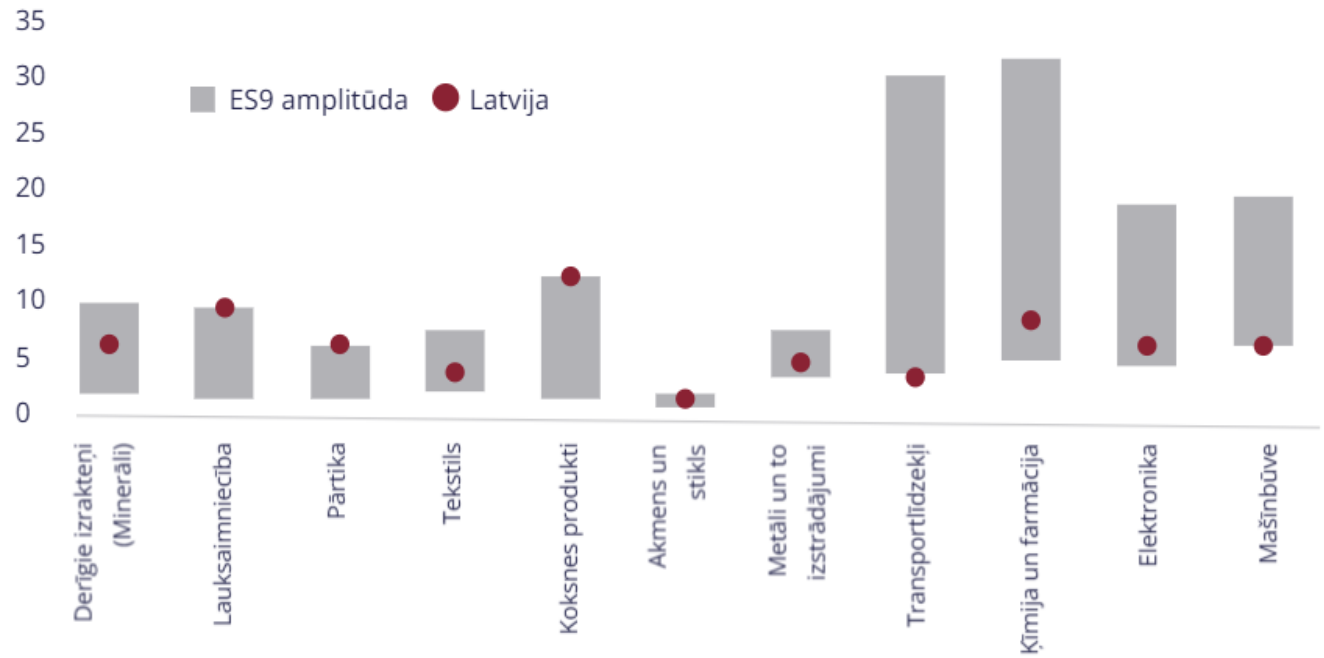
Avots: Avots: Latvijas Bankas ekonomista novērtējums.

LATVIJAS BANKA
EIROSISTĒMA

Sarežģītus produktus ražojam un eksportējam par maz

Produktu grupu īpatsvars eksportā (%; ES9 valstīs; 2022. – 2024. gadā vidēji)

- Augstas pievienotās vērtības produktu īpatsvars eksportā ir zems;
- Latvijā salīdzinoši maz nodarbināto strādā sarežģītu produktu ražošanā;
- Citu ES valstu pieredze apliecina iespējas attīstīt specializāciju sarežģītu produktu ražošanā.

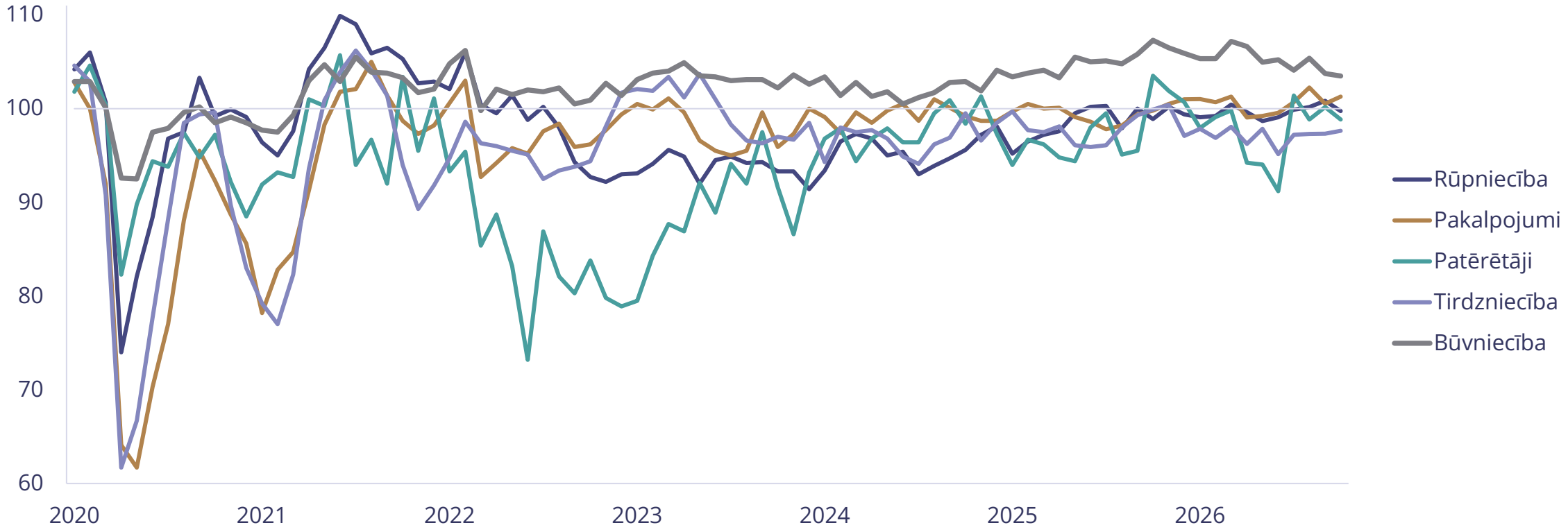

Piezīmes. Produktu grupas sarindotas pēc to sarežģītības augošā secībā (minerāliem ir zemākā sarežģītība, mašīnbūves produktiem – augstāka sarežģītība). Pelēkie stabiņi atspoguļo ES9 valstu minimālo un maksimālo vērtību. ES9 valstis ir Latvija, Lietuva, Igaunija, Polija, Čehija, Ungārija, Rumānija, Slovākija un Slovēnija.

Avots: Latvijas Bankas ekonomista novērtējums.

Latvijā uzņēmēju noskaņojums lielākajā daļā nozaru saglabājas tuvu ilgtermiņa vidējam līmenim

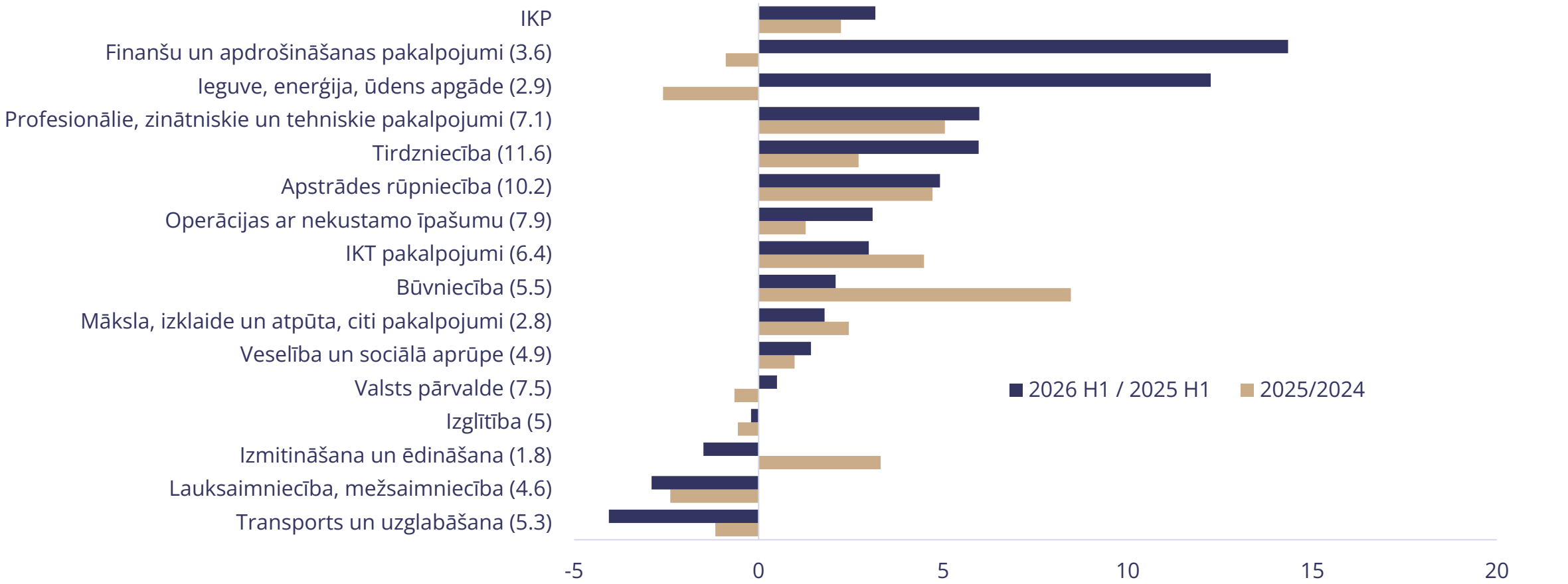
Ekonomiskā sentimenta indikatori (indekss; ilgtermiņa vid. = 100)

Avots: Eiropas Komisija.

Ekonomikas izaugsme aptver arvien vairāk nozaru, tomēr attīstības tempi būtiski atšķiras

IKP (sal.c.; %; iekavās nozares īpatsvars IKP 2025. gadā)

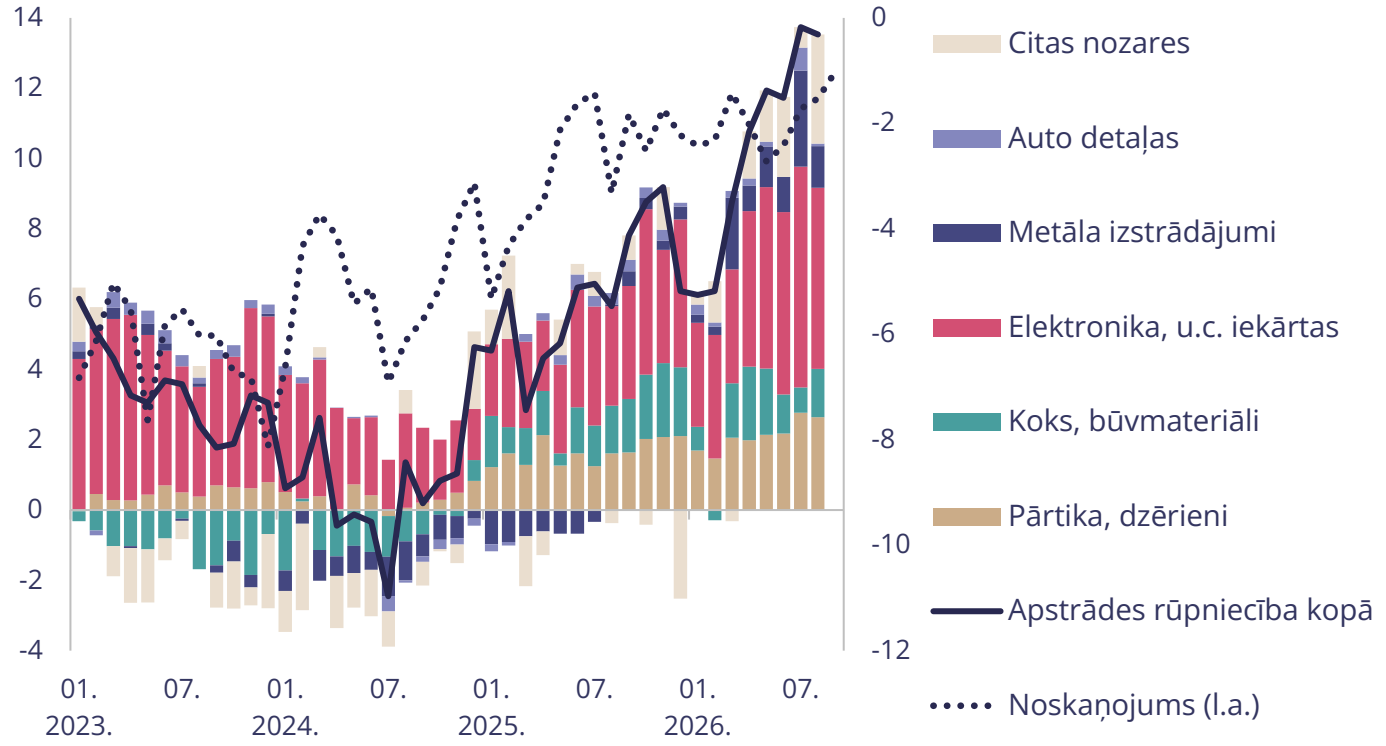
15 Avots: Centrālā statistikas pārvalde.

LATVIJAS BANKA
EIROSISTĒMA

Apstrādes rūpniecība kļūst arvien spēcīgāka, iepriekšējo periodu investīcijas ienāk produktu portfelī

- **Apstrādes rūpniecība** atrodas uz spēcīgas izaugsmes ceļa, īpaši pārdošana **eksporta** tirgos;
- Spēcīga izaugsme turpinās **pārtikas** segmentā un **inženierijas** nozarēs;
- Iepriekš veiktās **investīcijas sāk nest augļus** – modernizētās ražošanas jaudas un jauni produkti stiprina konkurētspēju un eksporta potenciālu;

Apstrādes rūpniecības izlaide (% pret 2019; devumi procentu punkti) **un konfidences indikators** (pret 2019; procentu punkti)

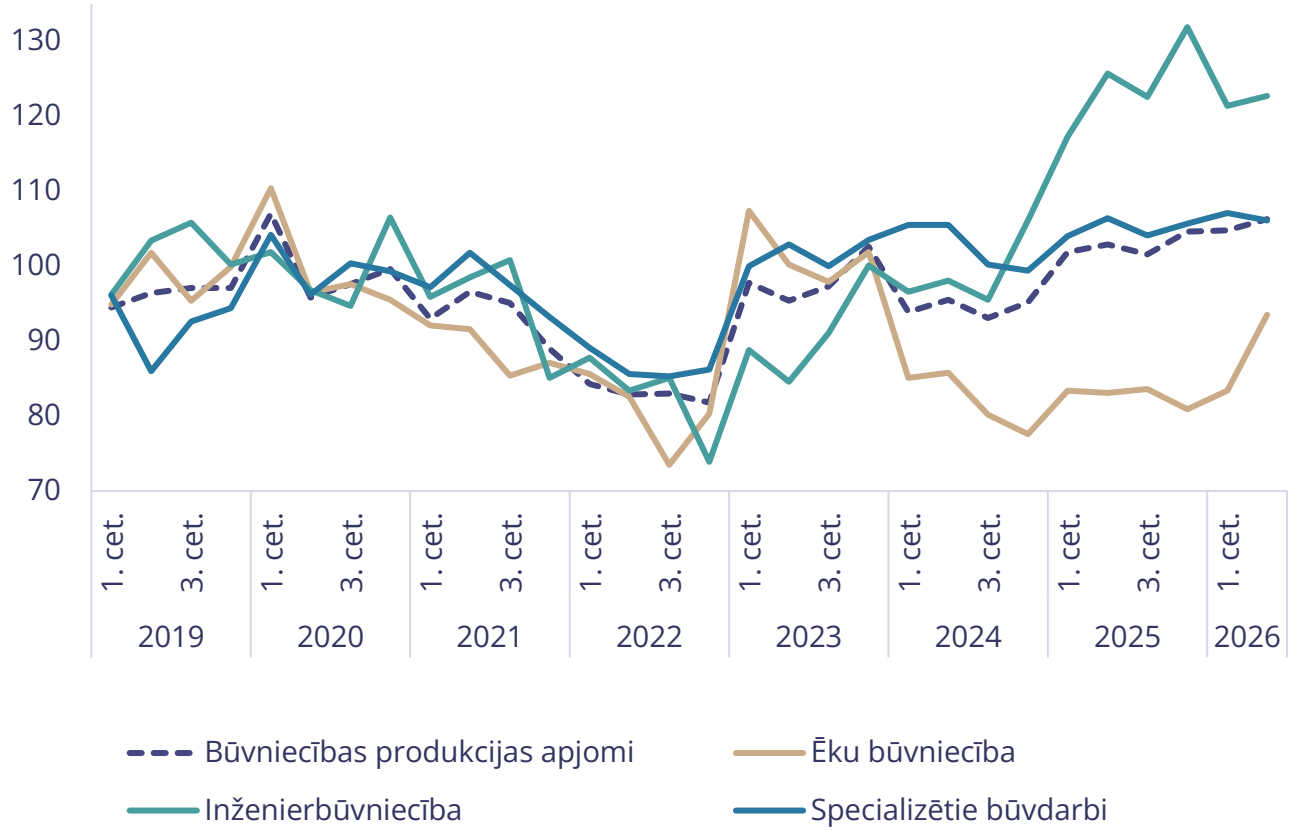
Avots: Centrālā Statistikas pārvalde, Latvijas Bankas aprēķini.

LATVIJAS BANKA
EIROSISTĒMA

Aktivitāte būvniecības nozarē aug, un ēku būvniecība strauji atkopjas, taču uzņēmēju bažas par turpmāko pieprasījumu pastiprinās

- **Būvniecības produkcijas apjoms turpina augt.** Inženierbūvniecības apjoms saglabājas augstā līmenī; Ēku būvniecības apjoms pakāpeniski virzās uz 2023. gada līmeni pēc ilgstoši vājas aktivitātes.
- **Būvniecības izmaksu spiediens pastiprinās.** Būvmateriālu izmaksas atsāk augt, īpaši dzelzsbetonam un betonam. Izmaksu kāpumu, visticamāk, izskaidro gan energoresursu sadārdzinājums, gan ēku būvniecības aktivitātes atjaunošanās.
- **Uzņēmēju noskaņojums kļūst piesardzīgāks, īpaši inženierbūvniecībā**, kur būtiski pasliktinājušās arī gaidas par gaidāmo pasūtījumu apjomu, kamēr ēku būvniecībā tās saglabājas pozitīvas.

Būvniecības produkcijas apjoms (sez. koriģ.; indekss; 2020 = 100)

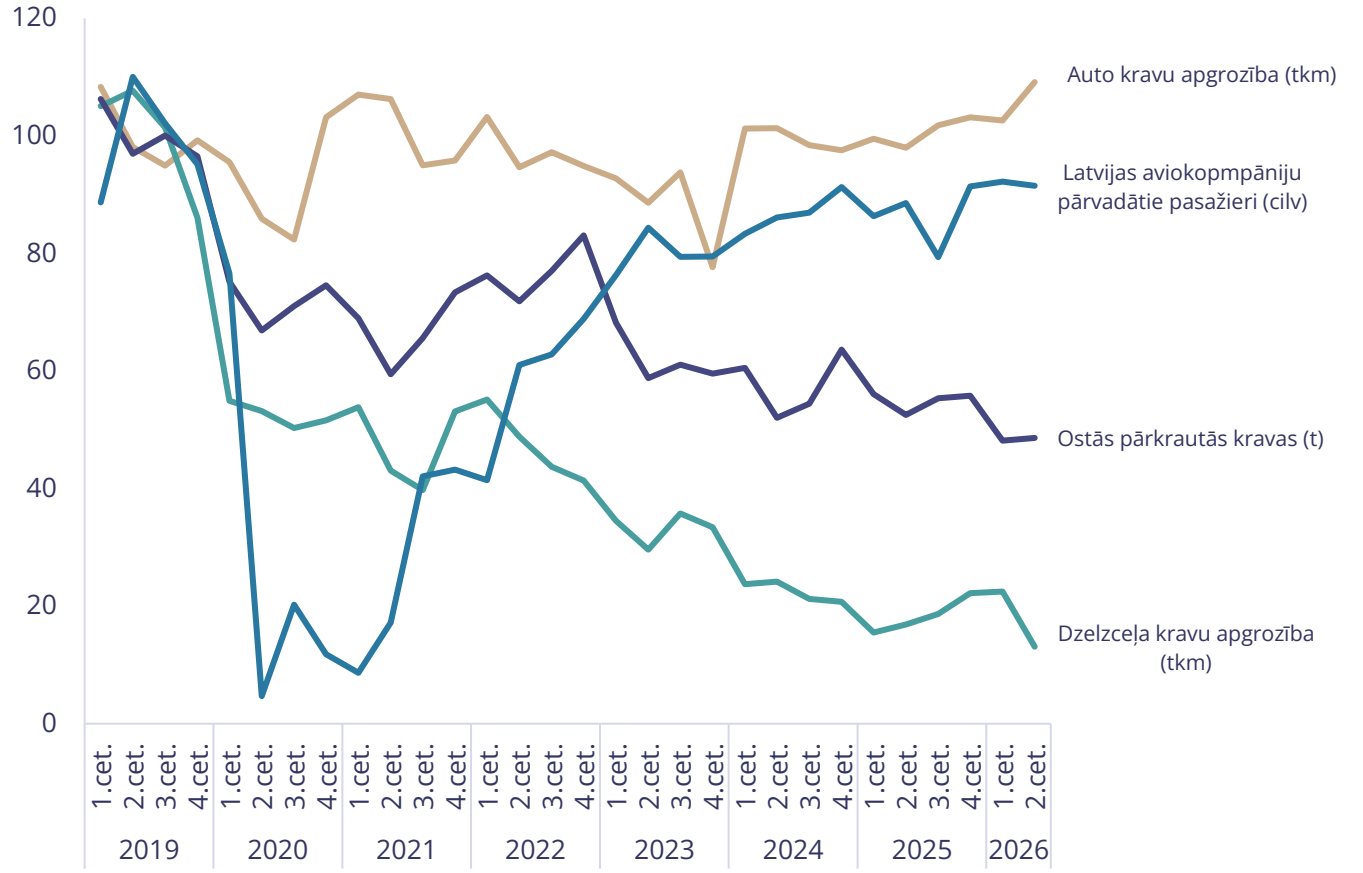

Avots: Centrālā statistikas pārvalde, Latvijas Bankas aprēķini.

Transporta nozarē situācija kļuvusi daudz drūmāka nekā iepriekš gaidīts

- **Autotransportā aktivitāte noturīga:** Pārvadājumu apjomi aug un uzņēmēju noskaņojums uzlabojas, lai gan augstās degvielas cenas rada papildu izmaksu spiedienu.
- **Dzelzceļa transportā un ostās situācija turpina pasliktināties:** Kravu apjomu kritumu un nenoteiktību pastiprina ģeopolitiskie faktori, tarifu izmaiņas un iespējamie pretpasākumi.
- **Aviotransportā situācija neskaidra:** *airBaltic* finanšu restrukturizācija un plānotā maršrutu tīkla optimizācija rada riskus nozares turpmākajai attīstībai.

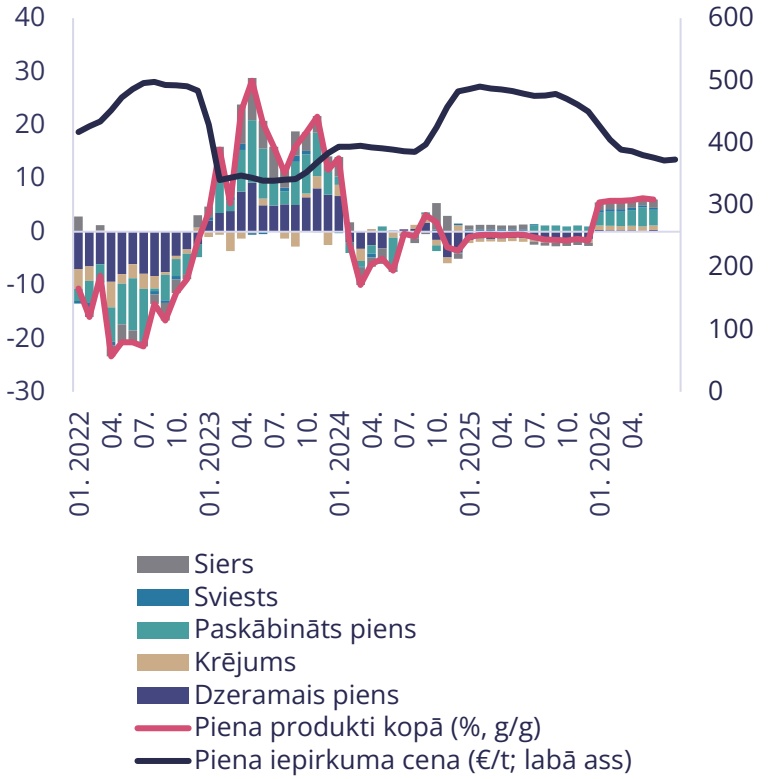
Transporta sektoru indeksi (sez. koriģ. indekss, 2019 = 100)

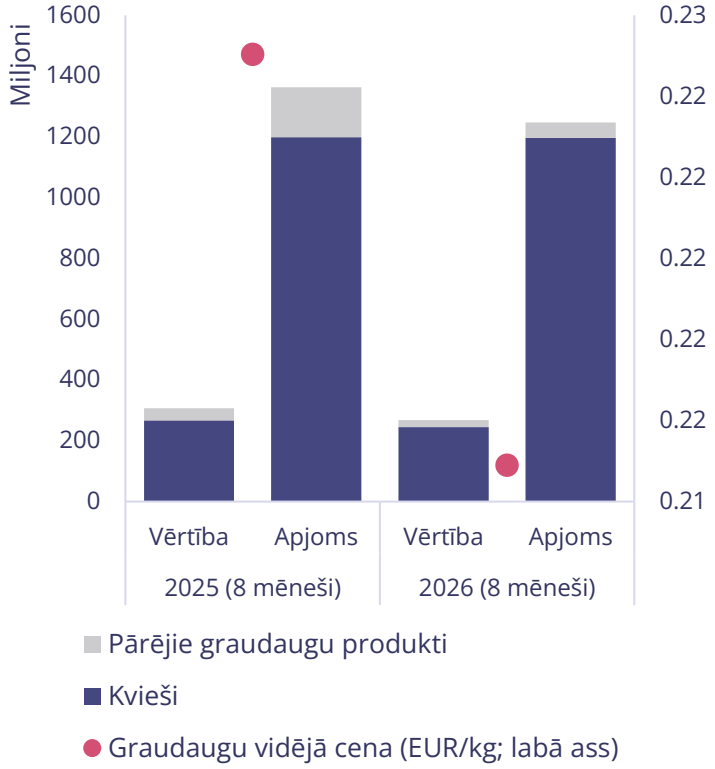
Avots: Centrālā statistikas pārvalde, Latvijas Bankas aprēķini.

Lauksaimniecības nozarē cenu un apjomu dinamika būtiski atšķiras starp produktu grupām

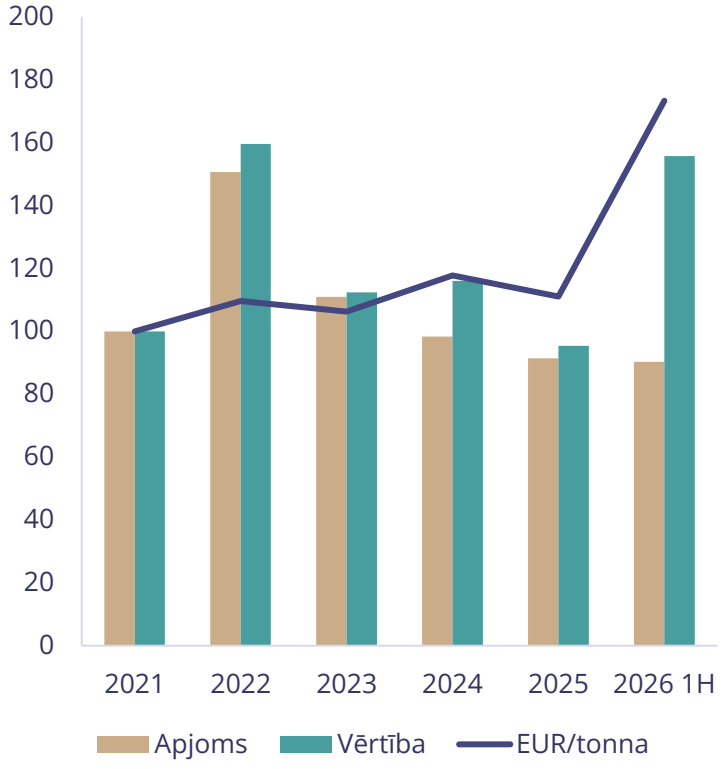
Saražotā piena produkcija (g/g %; devumi, procentu punkti)

Graudaugu eksports (EUR)

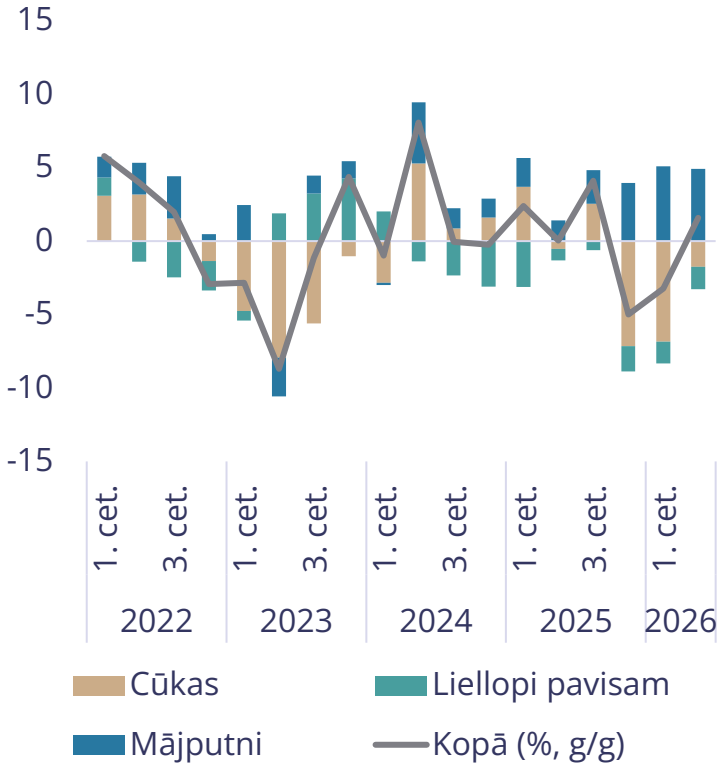
Graudaugu iepirkumu apjoms un vērtība (2021=100)

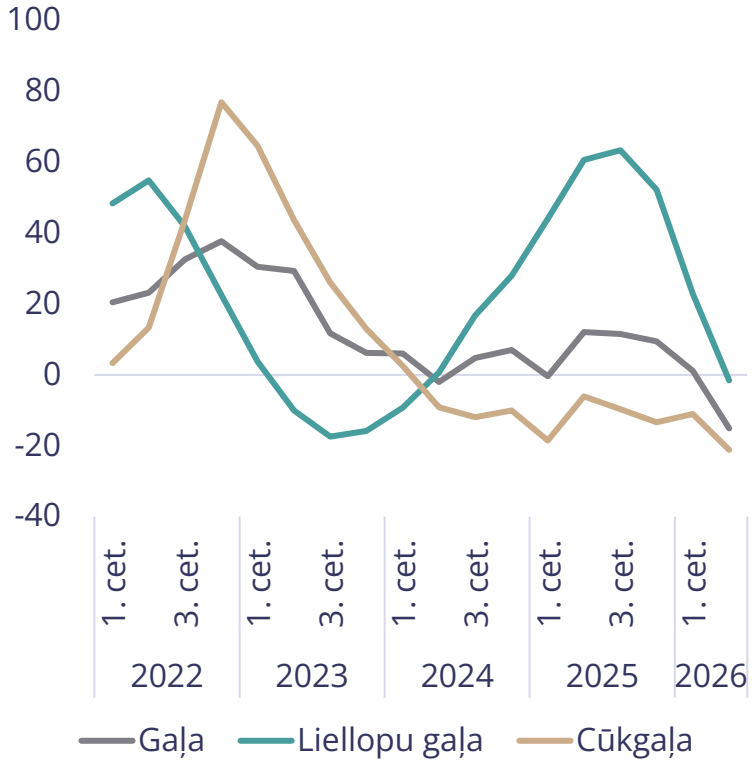
Avots: Centrālā statistikas pārvalde.

Āfrikas cūku mēra uzliesmojums negatīvi ietekmē gaļas ražošanu un pastiprina nozares izaicinājumus

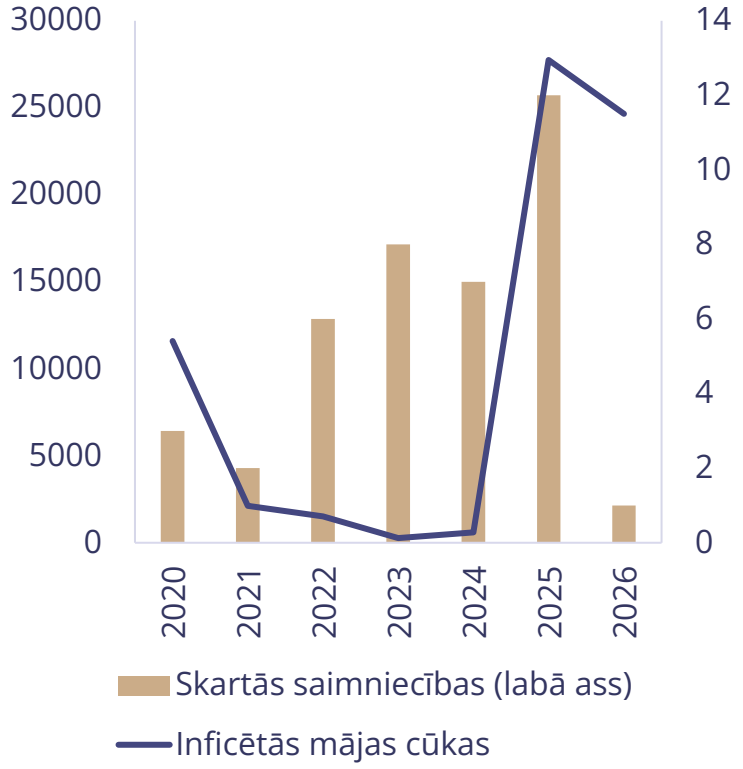
Gaļas ražošana kautuvēs (g/g %; devumi, procentu punkti)

Gaļas produktu iepirkuma cenas (%, g/g)

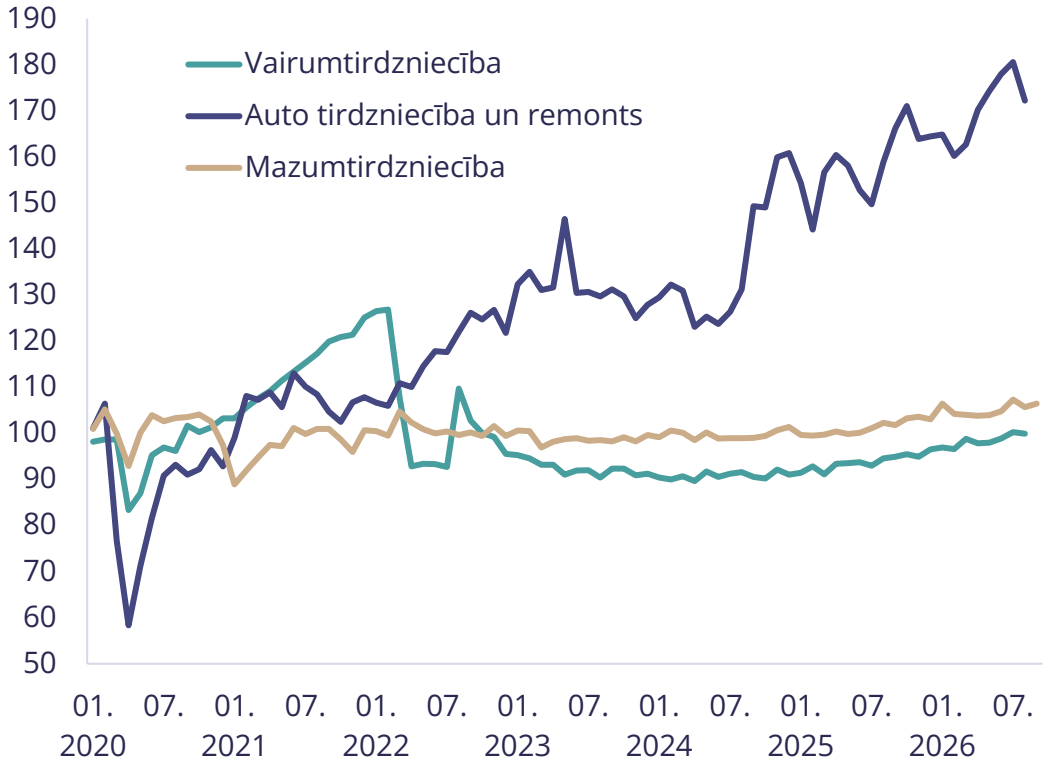
Āfrikas cūku mēra uzliesmojumi Latvijā (skaits)

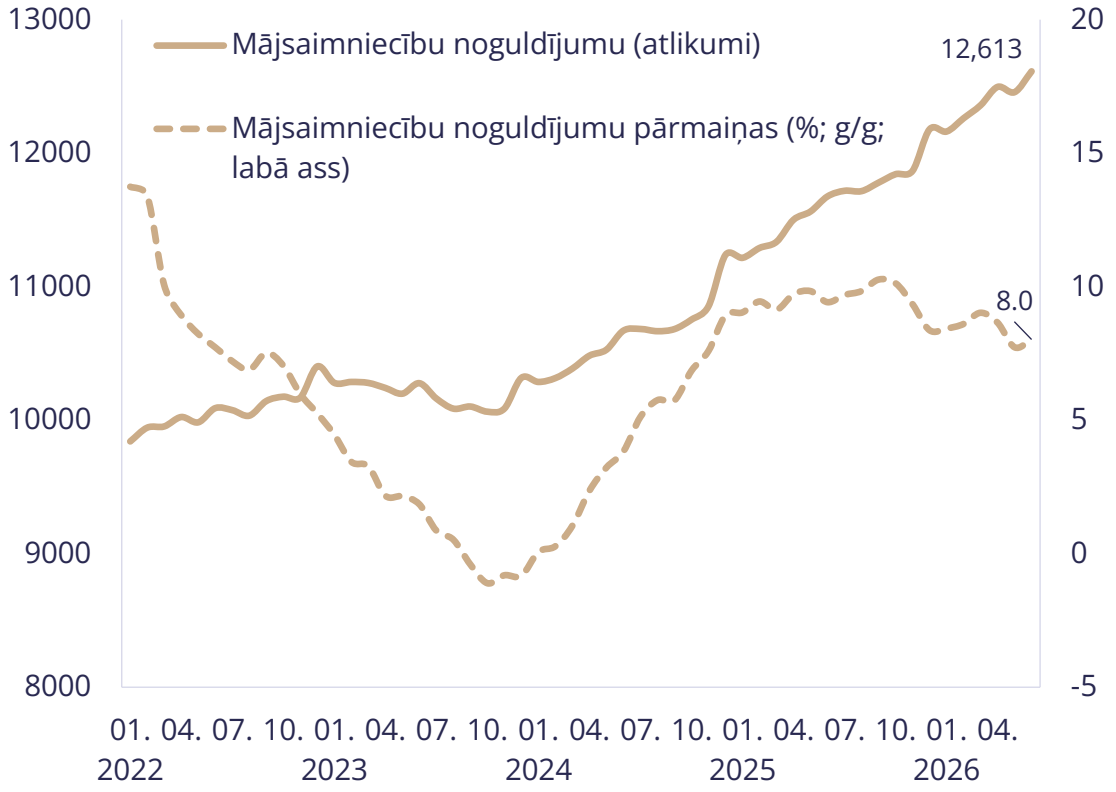
Avots: Centrālā statistikas pārvalde, Pārtikas un veterinārais dienests.

Mājsaimniecību uzkrājumi pieaug, taču to atspoguļojums mazumtirdzniecības izaugsmē pagaidām ir ierobežots

Tirdzniecības apgrozījums apakšnozarēs (sal.c.; s.i.; 2019=100)

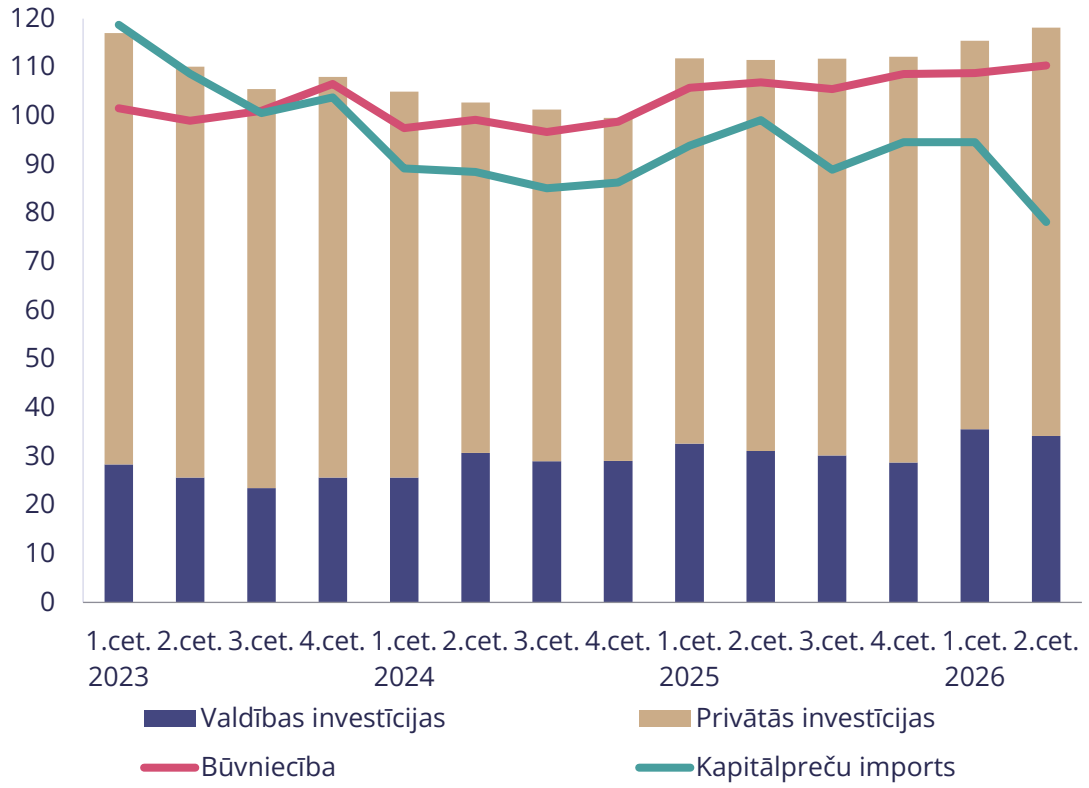
Rezidentu mājsaimniecību noguldījumi (milj. eiro; g/g; %)

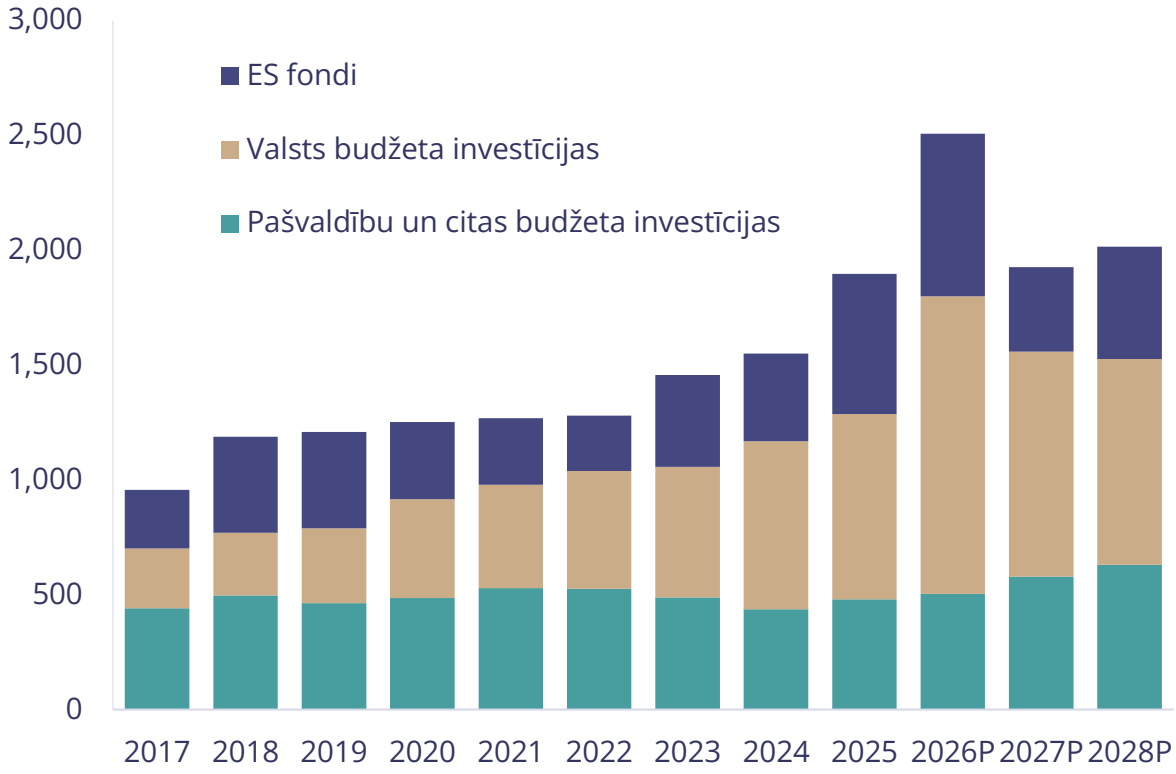
Avots: Centrālā statistikas pārvalde, Latvijas Bankas aprēķini.

Valsts lielie investīciju projekti joprojām būtiski ietekmē būvniecību; arī tuvākajos gados gaidāms spēcīgs valdības investīciju devums

Investīcijas raksturojošie rādītāji (s.i.; 2019=100%)

Valdības investīcijas (naudas plūsma; milj. eiro)

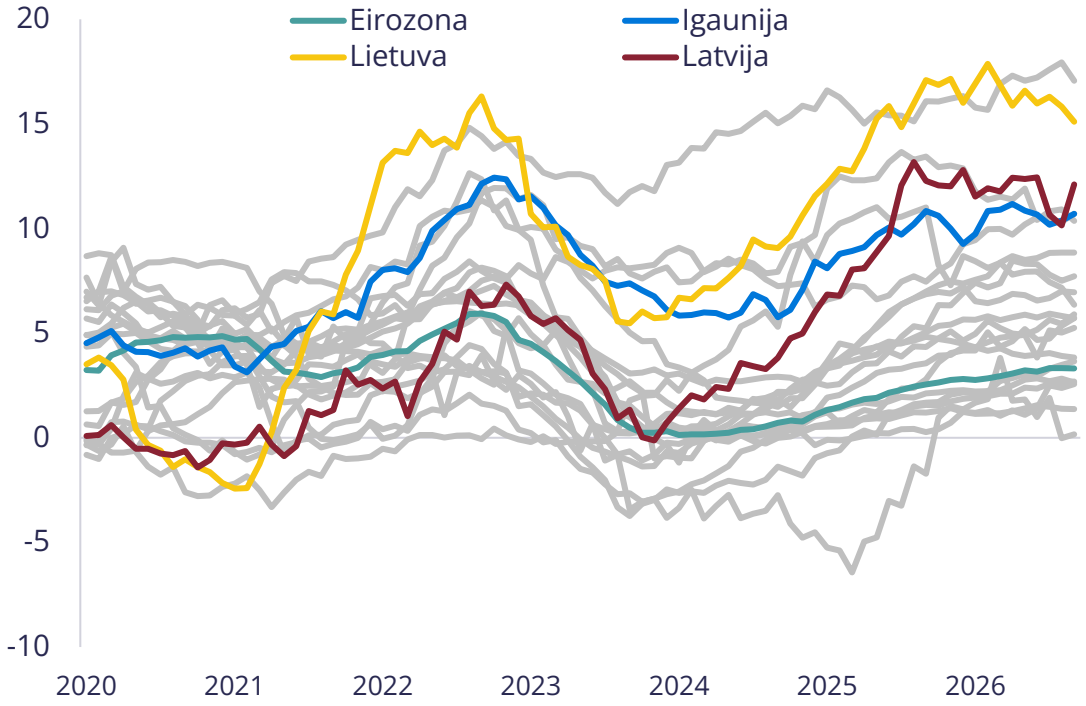

Avots: Centrālā statistikas pārvalde, P - Latvijas Bankas 2026. gada jūnija prognoze; kapitālpreču importam 4-cet slīdošais vidējais.

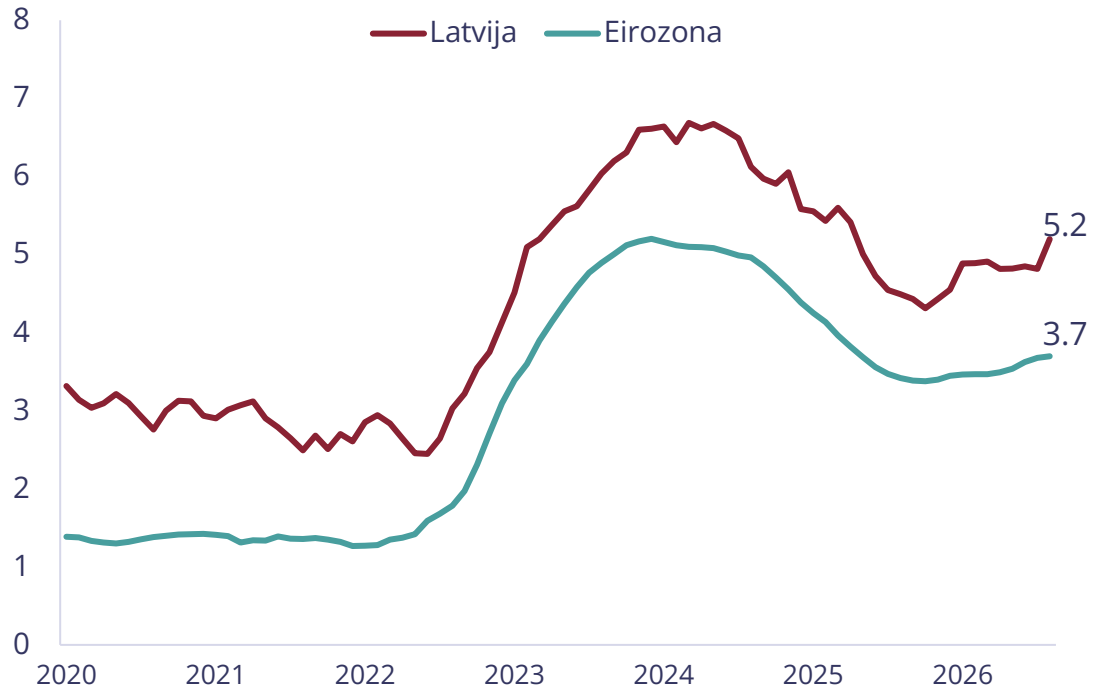
LATVIJAS BANKA
EIROSISTĒMA

Kreditēšanas aktivitāte Latvijā pieaug, tomēr procentu likmes saglabājas augstākas par eirozonas vidējo rādītāju

Nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegto kredītu atlikuma pārmaiņas eirozonas valstīs (gada pārmaiņas; %)

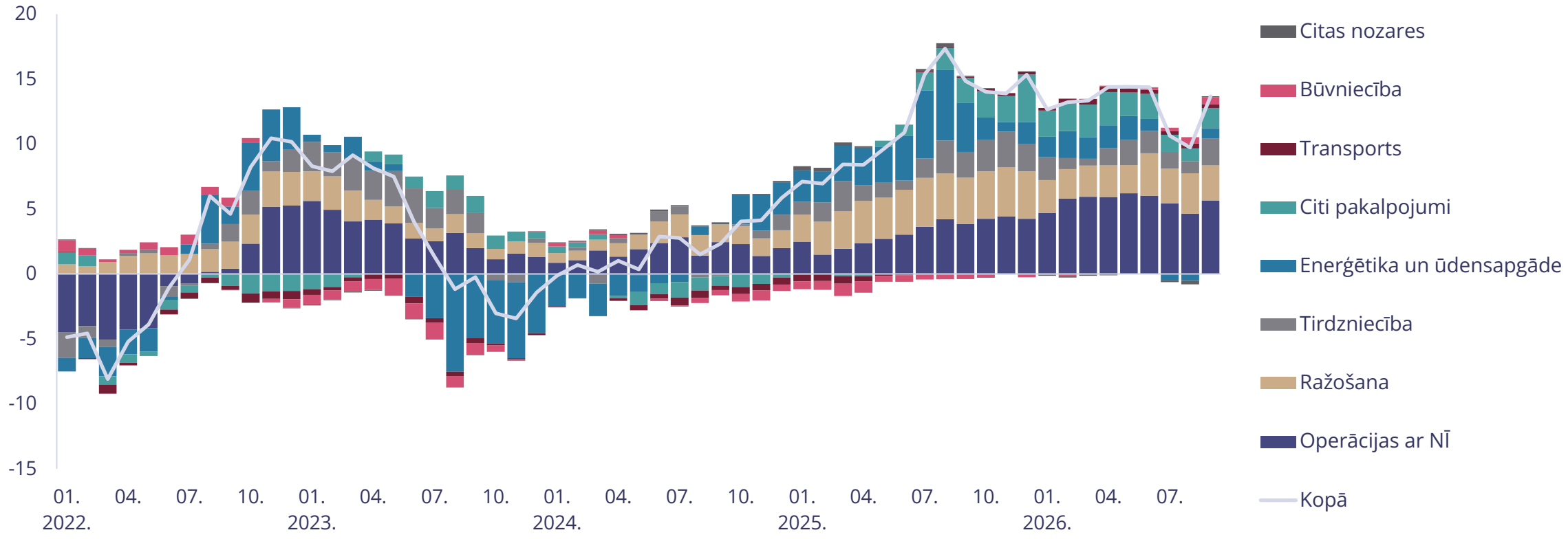
Procentu likmes no jauna izsniegtajiem kredītiem nefinanšu sabiedrībām (%; 3 mēn. vidējais)

Avots: Eiropas Centrālā banka un Latvijas Banka.

Nozaru griezumā turpina augt NĪ sektora, rūpniecības, tirdzniecības un citu pakalpojumu kredītportfeļi

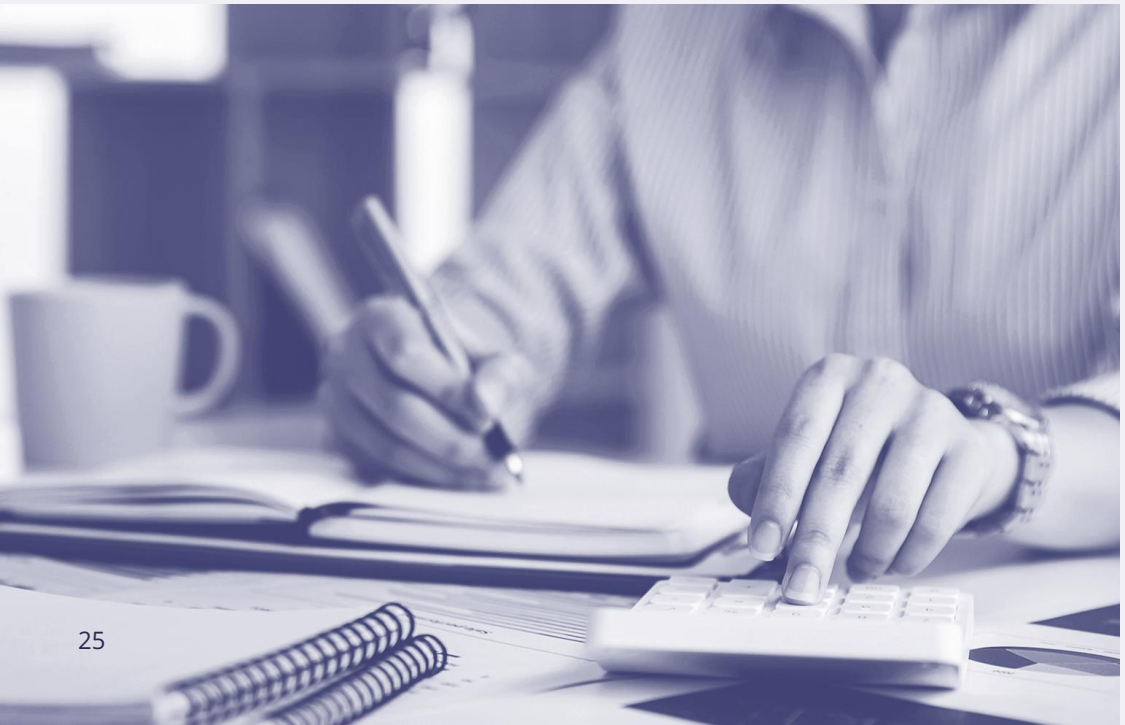
Uzņēmumu aizdevumu atlikums nozaru dalījumā, gada pieauguma tempa dekompozīcija* (%)

*Salīdzināšanas nolūkos izņemta banku sektora strukturālo pārmaiņu un vienreizējo faktoru ietekme.

Avots: Latvijas Bankas Kredītu reģistrs.

Finansējuma iespēju labāka izmantošana

1

Runāt ar finansētājiem atkārtoti

Iepriekšējs kredīta atteikums nenozīmē, ka arī šodien finansējums nebūs pieejams.

2

Salīdzināt vairākus piedāvājumus

Vērtējiet ne tikai procentu likmi, bet arī nodrošinājumu, galvojumus, komisijas maksas, pārkreditēšanu un likmju risku.

3

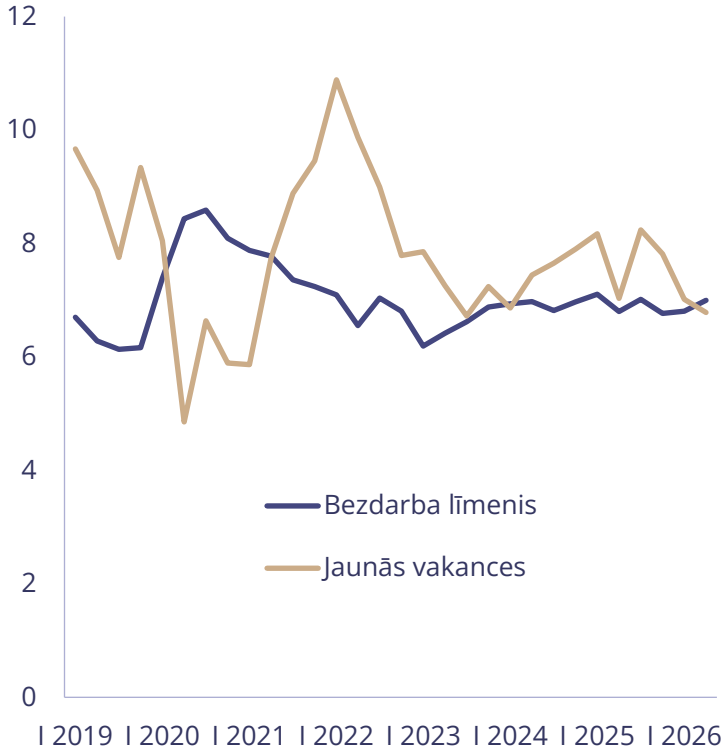
Sasaistiet finansējumu ar investīciju atdevi

Pašu līdzekļi ne vienmēr nodrošina straujāko izaugsmi. Aizņemieties, ja sagaidāmā atdeve un riski to pamato.

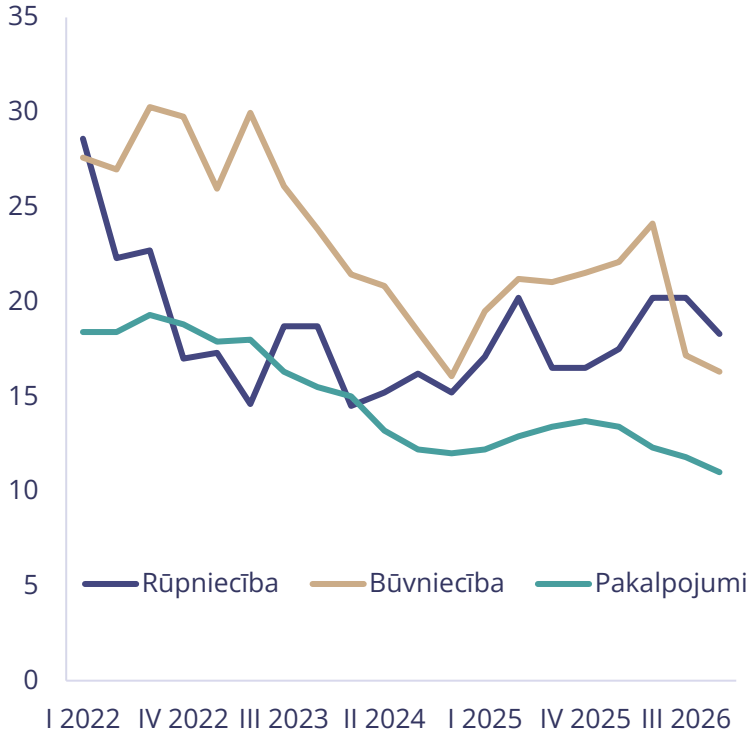
Avots: Latvijas Bankas Finanšu pieejamības pārskats (2026).

Zems bezdarbs un darbaspēka trūkums pastāv līdzās mērenam pieprasījumam pēc jauniem darbiniekiem

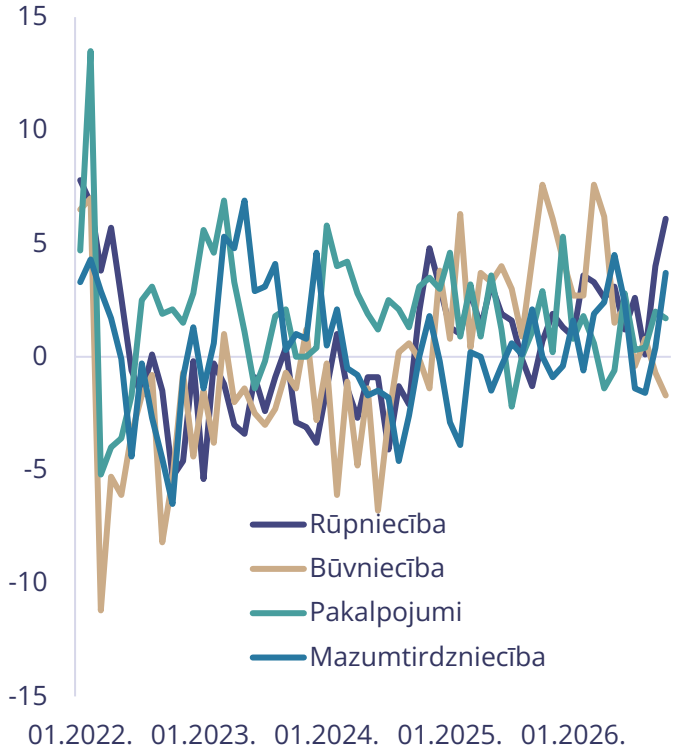
Bezdarba līmenis (%; s.k.) **un jaunās vakances** (tūkst.; s.k.)

Uzņēmēji, kas uzskata darbaspēka trūkumu par būtisku uzņēmējdarbību kavējošu faktoru (s.k.; %)

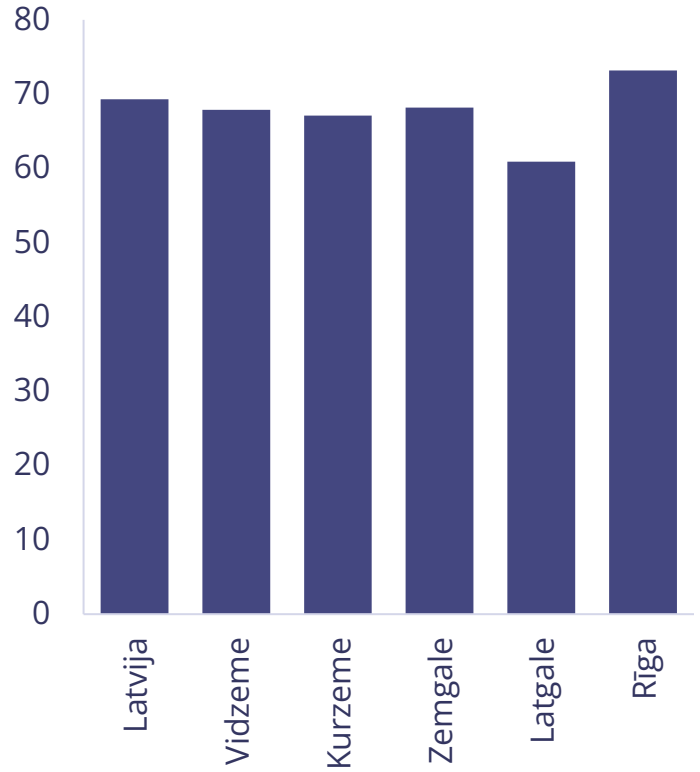
Uzņēmēju nodarbinātības gaidas nākamajos 3 mēnešos (atbilžu bilance; s.i. dati)

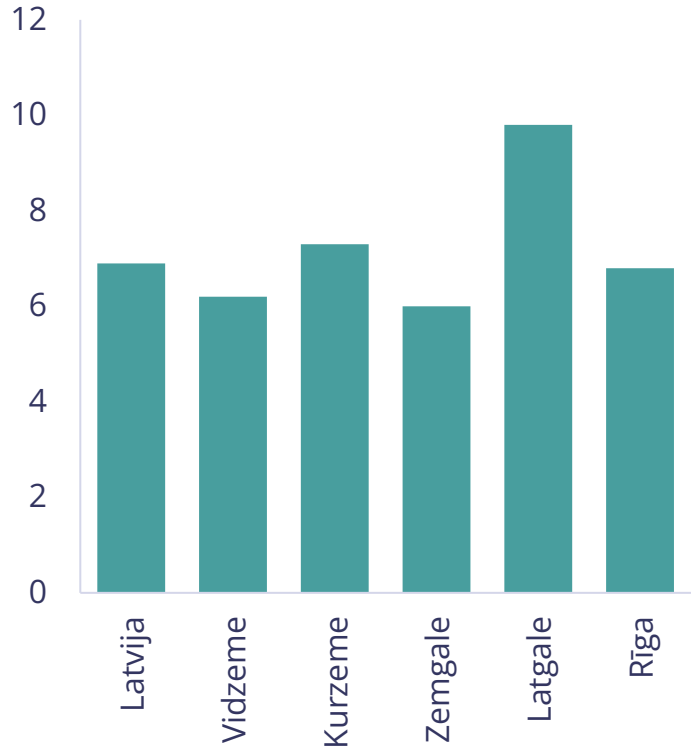
Avots: Centrālā statistikas pārvalde, Nodarbinātības valsts aģentūra, Eiropas Komisija.

Latvijas darba tirgū saglabājas būtiskas reģionālās atšķirības – īpaši nodarbinātības iespējās un atalgojumā

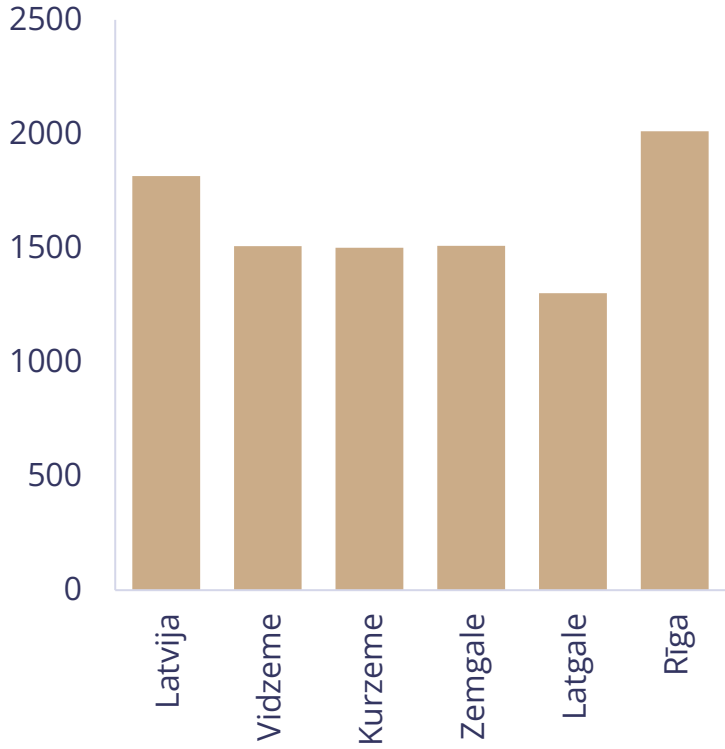
Ekonomiskā aktivitāte (%)

Bezdarbs (% no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem)

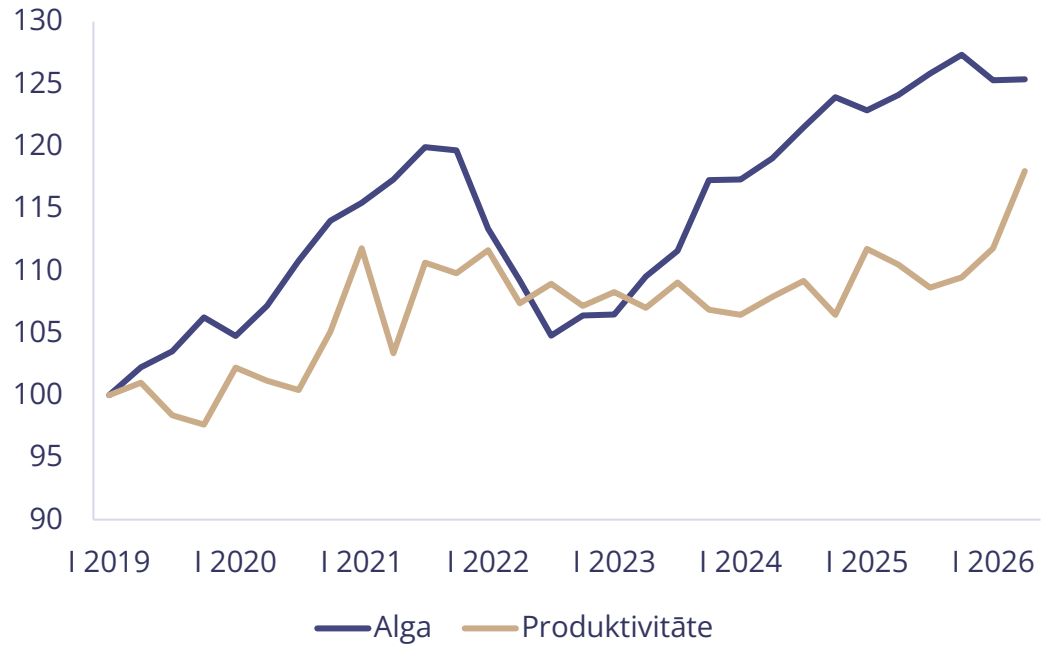
Vidējā bruto alga (eiro)

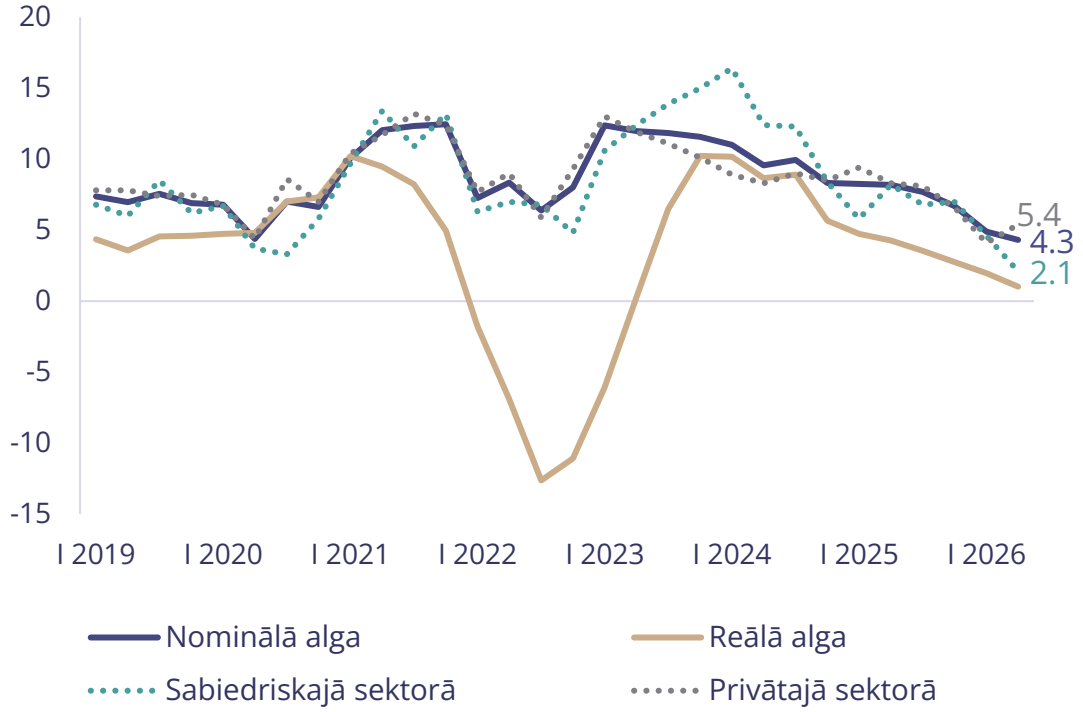
Avots: Centrālā statistikas pārvalde.

Algu kāpums palēninās, tomēr darba samaksas un produktivitātes pieauguma plaisa saglabājas

Reālā alga un produktivitāte (indekss; I 2019 = 100)

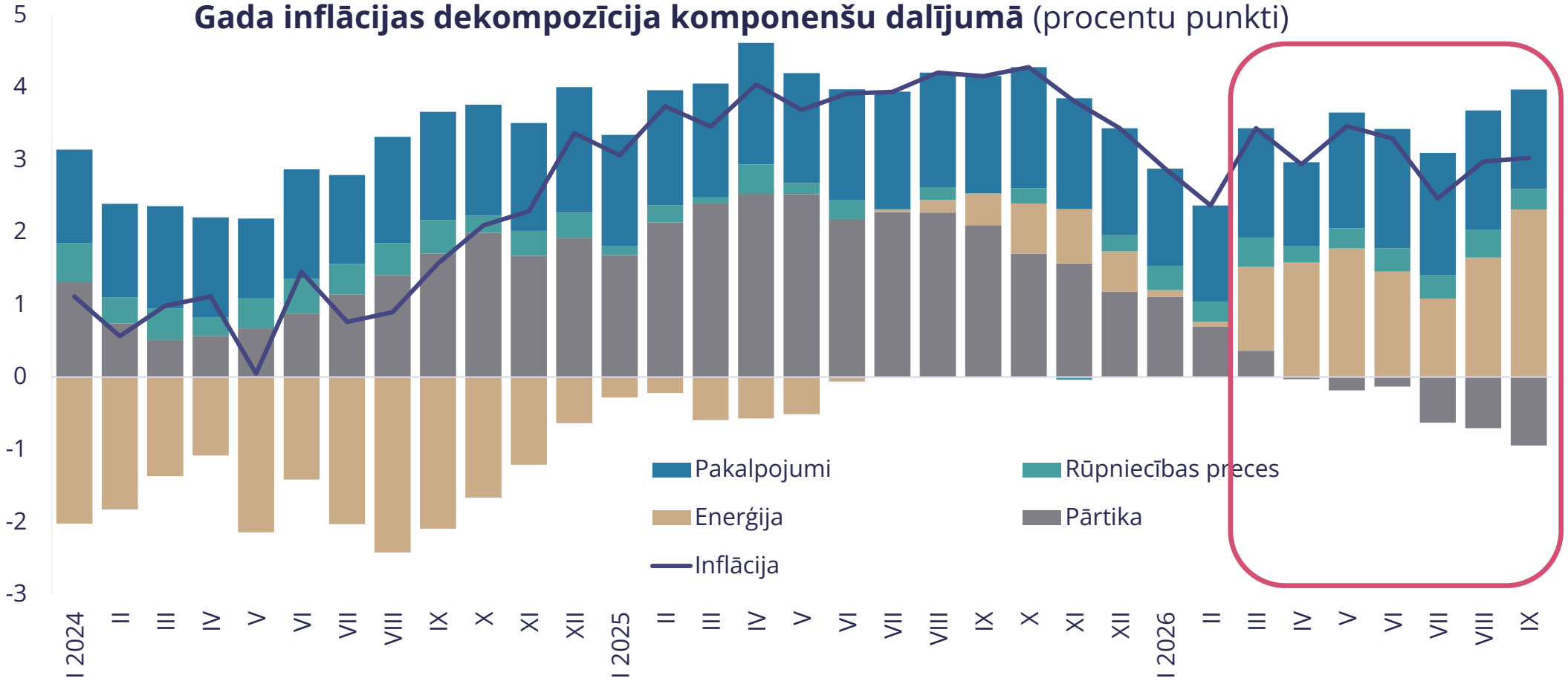

Nominālā un reālā bruto alga (%; g/g)

Avots: Centrālās statistikas pārvaldes dati; Latvijas Bankas aprēķini.

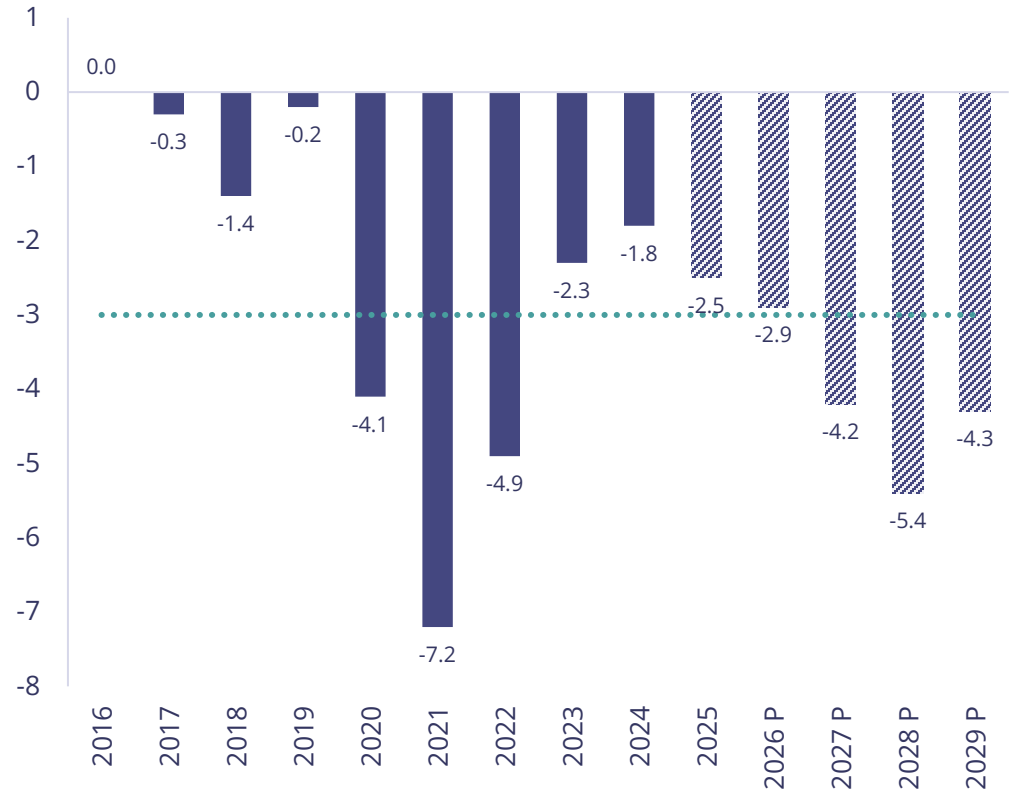
Patēriņa cenās pērnā gada pārtikas cenu aktualitāti aizstāj enerģijas cenas

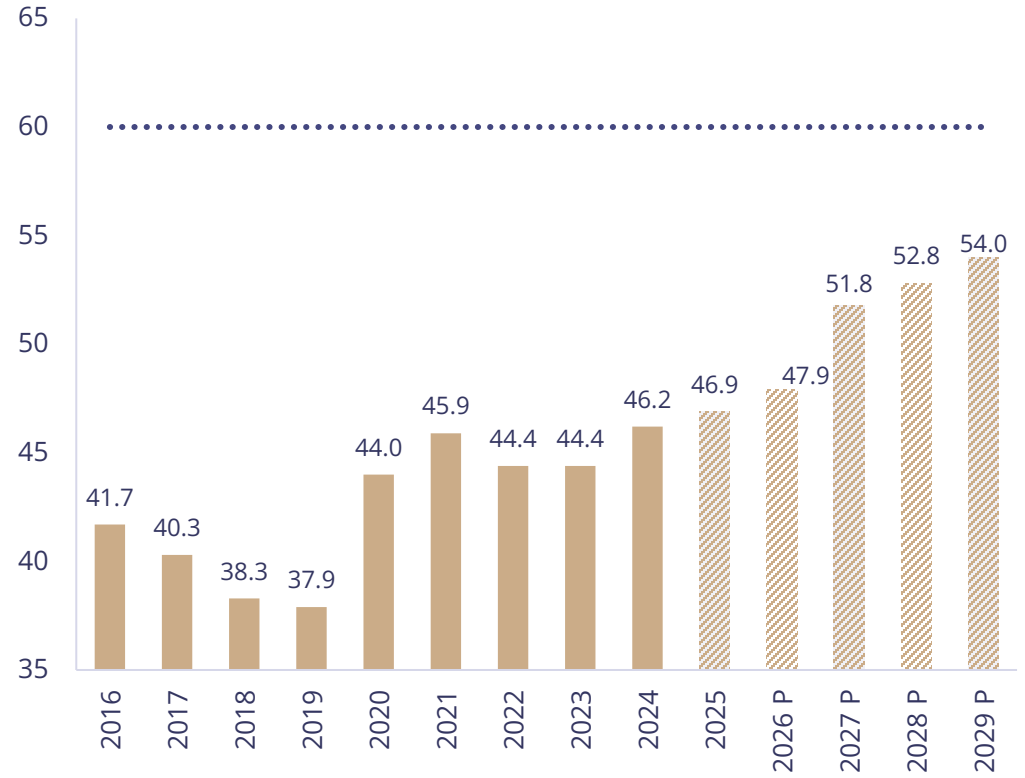
Avots: Centrālā statistikas pārvalde, Eurostat, Latvijas Bankas aprēķini.

Mērena ekonomikas izaugsme un pieaugoši aizsardzības izdevumi vidējā termiņā turēs budžeta deficītu virs 3 % no IKP. Izņēmuma klauzula to pieļauj līdz 2028. gadam, tomēr valsts parāda slogs ievērojami palielināsies

Vispārējās valdības budžeta bilance (% no IKP)

Vispārējās valdības parāds (% no IKP)

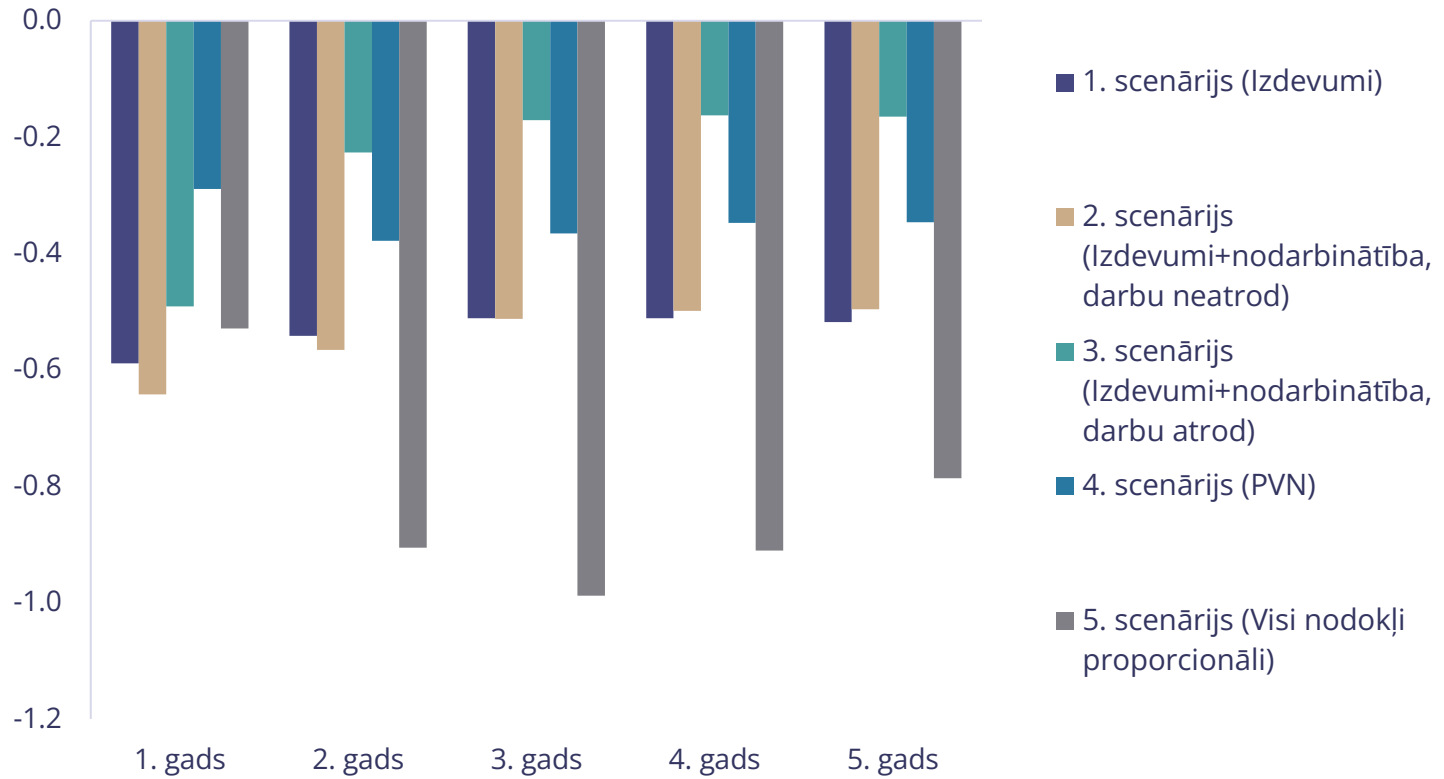

Avots: Centrālā statistikas pārvalde, Finanšu ministrijas prognoze pie nemainīgas politikas (2026. gada jūnijs).

Scenārijs: Iespējamās fiskālās konsolidācijas ietekme uz Latvijas tautsaimniecību

Konsolidācijas ietekme uz Latvijas IKP (kumulatīvi; % novirze no sākotnējā līmeņa)

- **Pieņēmums:** budžeta konsolidācija 2029. gadā **1.2 % no IKP** apmērā
- **Rezultāts:** Tautsaimniecībai vidējā termiņā **vismazāk kaitīgākais ir 3. scenārijs** jeb izdevumu samazināšana, papildus samazinot publiskajā sektorā nodarbināto skaitu, bet pusei no viņiem iekļaujoties privātā sektora darba tirgū;
  - Tomēr tam nepieciešama mērķēta pieeja un laicīgi sagatavošanās darbi.

Avots: Latvijas Bankas pieņēmumi (2025. gada decembris) un novērtējums ar Latvijas DSGE modeli.

Latvijas Bankas 2026. gada jūnija prognozes*: galvenie makroekonomiskie rādītāji

	2025	2026 P	2027 P	2028 P
IKP (gada pārmaiņas; %; salīdzināmajās cenās; sezonāli koriģēti dati)	2.1	2.0	2.4	3.0
SPCI inflācija (gada pārmaiņas; %)	3.8	3.6	3.8	3.4
Pamatinflācija (neietverot pārtikas un enerģijas cenas)	3.5	3.3	4.0	4.3
Bezdarbs (% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita; sezonāli koriģēti dati)	6.9	6.7	6.5	6.3
Nominālā bruto alga (gada pārmaiņas; %)	7.7	7.4	7.3	7.5
Tekošā konta bilance (% no IKP)	-3.4	-4.6	-4.2	-4.4
Vispārējās valdības parāds (% no IKP)	46.9	47.9	51.3	51.2
Budžeta pārpalikums/deficīts (% no IKP)	-2.5	-3.3	-3.9	-4.8

* Latvijas Bankas nākamās ekonomikas prognozes tiks publicētas 2026. gada decembrī.

Avots: Latvijas Bankas 2026. gada jūnija prognozes.

Latvijas izaugsmes iespējas ir lielākas par pašreizējiem tempiem

Ekonomikas atkopšanās rada jaunas iespējas.

Svarīgi tās izmantot investīcijām un jaunu tirgu apgūšanai.

Finansējums kļūst pieejamāks.

Taču finansējuma cena, nodrošinājuma prasības un konkurence vēl ir izaicinājumi.

Darbaspēka pieejamība kļūs arvien nozīmīgāka.

Izaugsmei būs jābalstās arvien vairāk uz produktivitāti.

Konkurētspēja būs izšķiroša.

Ilgtspējīgai izaugsmei nepieciešami produkti un pakalpojumi ar augstāku pievienoto vērtību.

Paldies par uzmanību!

Vairāk par tautsaimniecības analīzi un prognozēm
www.makroekonomika.lv